

Muzică și mișcare

4

Manual pentru clasa a IV-a

Acest manual este proprietatea Ministerului Educației.
Acest proiect de manual școlar este realizat în conformitate cu Programa școlară
aprobată prin Ordinul ministrului educației nr. 5003/02.12.2014.

116.111 – numărul de telefon de asistență pentru copii

Florentina Chifu

Muzică și mișcare

4

Manual pentru
clasa a IV-a

Manualul școlar a fost aprobat de Ministerul Educației prin ordinul de ministru nr.

Manualul este distribuit elevilor în mod gratuit, atât în format tipărit, cât și digital, și este transmisibil timp de patru ani școlari, începând cu anul școlar 2021–2022.

Inspectoratul școlar

Școala/Colegiul/Liceul

ACEST MANUAL A FOST FOLOSIT:

Anul	Numele elevului	Clasa	Anul școlar	Aspectul manualului*			
				format tipărit		format digital	
				la primire	la predare	la primire	la predare
1							
2							
3							
4							

* Pentru precizarea aspectului manualului se va folosi unul dintre următorii termeni: nou, bun, îngrijit, neîngrijit, deteriorat.

- Cadrele didactice vor verifica dacă informațiile înscrise în tabelul de mai sus sunt corecte.
- Elevii nu vor face niciun fel de însemnări pe manual.

Muzică și mișcare. Manual pentru clasa a IV-a
Florentina Chifu

Referenți științifici: prof. metodist gr. I Iustina Daniela Ilie, Liceul Teoretic „Traian Lalescu”, Școala Gimnazială nr. 1, Brănești
prof. gr. I Ileana Busuioc, Colegiul Național de Muzică „George Enescu”, București

Copyright © 2021 Grup Media Litera
Toate drepturile rezervate

Editura Litera
tel.: 0374 82 66 35; 021 319 63 90; 031 425 16 19
e-mail: contact@litera.ro
www.litera.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
CHIFU, FLORENTINA

Muzică și mișcare: manual pentru clasa a IV-a/
Florentina Chifu. – București: Litera, 2021

ISBN 978-606-33-7681-8

Editor: Vidrașcu și fiii
Redactor: Gabriela Niță
Corector: Ionel Palade
Credite foto: Dreamstime, Shutterstock
Copertă: Vlad Panfilov
Tehnoredactare și prepress: Vlad Panfilov,
Olimpia Bolozan

Cuprins

Structura manualului	4	Dansuri populare	52
Unitatea 1 • Din nou la școală	7	Învăț să înveți	53
Cântarea vocală	8	Sârba	54
Poziția, emisia naturală,		Brâul	56
respirația, dicția	8	Proiect	57
Cântarea vocală în colectiv	10	Percuție corporală diversă	58
Ascultarea și preluarea tonului		Sunetul și nota si sub portativ	60
Semnalul de început		Recapitulare	62
Sincronizarea cu colegii		Evaluare	64
și/sau cu acompaniamentul	10	Unitatea 5 • În ritm de dans	65
Portativul și cheia sol	12	Măsura de trei pătrimi	66
Recapitulare	14	Dansuri de societate	68
Evaluare	16	Menuetul	68
Unitatea 2 • În ritmul muzicii	17	Valsul	70
Ritmul	18	Sunetul și nota la sub portativ	72
Durata de pătrime (♩)	18	Dansuri de societate	73
Durata de doime (♪)	19	Samba	73
Măsura de două pătrimi (♩ ₂)	21	Sunetul și nota sol sub portativ	74
Durata de optime (♫)	22	Dansuri moderne	76
Pauza de pătrime (♩̣)	24	Mișcări sugerate de ritm, melodie,	
Pauza de optime (♫̣)	26	expresivitate	77
Măsura de patru pătrimi (♩ ₄)	27	Proiect	78
Nota întreagă (♩̣)	28	Recapitulare	79
Recapitulare	30	Evaluare	80
Evaluare	32	Unitatea 6 •	
Unitatea 3 • Obiceiuri de iarnă	33	Muzică și acompaniament	81
Melodia	34	Timbrul. Sunete	
Diferențierea înălțimilor sunetelor	34	din mediul înconjurător	82
Sunetul și nota re ²	36	Diferențierea tipurilor de voce umană ...	84
Genuri muzicale	38	Timbrul vocal și instrumental	85
Colindele	38	Frumoasa din pădurea adormită	86
Proiect	39	Cântarea cu acompaniament	
Legătura dintre text și melodie	40	realizat de cadrul didactic/de copii	87
Semnul de repetiție	41	Orchestra	88
Nuanțele	42	Proiect	89
Sunetul și nota mi ²	44	Elemente de formă	90
Sunetele și notele fa ² , sol ²	45	Repetiție/schimbare	90
Portofoliu	46	Recapitulare	91
Recapitulare	47	Evaluare	92
Evaluare	48	Recapitulare finală	93
Unitatea 4 • Tezaur folcloric	49	Evaluare	96
Folclorul copiilor	50		

Structura manualului

Varianța tipărită

Manualul de *Muzică și mișcare* este structurat pe unități tematice care dezvoltă conținuturile din programă. Prezentate într-o formă deosebit de atractivă, lecțiile cuprind exemple de activități care conduc la formarea competențelor specifice disciplinei. Organizarea conținutului permite crearea de relații cu celelalte discipline studiate.

Pagina de PREZENTARE a unității de învățare

Numărul unității

Unitatea 2
În ritmul muzicii

*Eu înot în ritmul meu,
Înspir și expir mereu.
Și-auziți, când povestesc,
Ritmul în care vorbesc:
Iarna: Bum! Bum! În băte,
Iată, ritmul e în toate!*

- Descrie activități în care ritmul are un rol important.
- Cum este ritmul respirației tale în timp ce cânti?
- Ce importanță are ritmul pentru un dansator?

Conținuturi

- Ritmul
- Durata de note pătrime și optime
- Măsura de două pătrimi
- Durata de doime
- Pauza de pătrime
- Pauza de optime
- Măsura de patru pătrimi
- Nota întreagă

Competențe: 1.1; 1.2; 2.2; 3.1; 3.3

*Ritmul este ordinea în mișcare.
Platon
(427-cca 347 î.Hr.),
filosof grec*

Numele unității

Informații pentru profesori

Pagini de LECȚIE

Titlul lecției

Rubrici

Unitatea 2 • În ritmul muzicii

Ritmul
Durata de pătrime (♩)

Amintește-ți din clasa a III-a

Amintește-ți din clasa a treia despre ritm și duratele sunetelor. Durata este calitatea sunetului de a fi mai lung sau mai scurt. Ai aflat de la ora de matematică faptul că lăchidele se măsoară în litri, lungimile se măsoară în metri, iar timpul se măsoară în minute, ore sau zile. Lungimea unui sunet se măsoară în timp muzical. În funcție de numărul timpilor muzicali pe care îi cânti pe un sunet, sau nașterea duratei sau valorile de notă.

Descoperă

• Citește pe silabe textul alăturat. Bate din palme pe fiecare silabă. Un tă - du - ne grun - că - to - ne, Spo - ne, bă - le - te, spo - ne!

Reține

Durata sunetelor muzicale este reprezentată în muzică prin semne grafice care se numesc **note muzicale**. Sunetul muzical care durează un timp se numește pătrime. Pătrimea este reprezentată grafic astfel: „sau”. Codificile notelor muzicale se scriu întotdeauna de sus în jos.

Exersează

• Citește pe silabe textul alăturat și bate ușor pe bancă pe fiecare timp. Toam - na bu - nă ne a - du - ce. Pă - me, stru - gar, vi - nă - lă - du - ce.

Învăță un cântec

Joc așa cum este hora
(după auz)

Cântec popular

1. Joc a - sa cum e - ste ho - ra Nu! în - ta - ra ni - mă - nu - la.
2. Că - e lu - mea să - tră - bu - că Ho - ra mîn - dră, ro - mă - nea - că.
3. De la mun - te pîn - la ma - re Să - în - tin - dem ho - ra ma - re.

Unitatea 2 • În ritmul muzicii

Durata de doime (♩)

Joc muzical
Cu trenul

- Imită sunetele:
- Suiertul trenului: Uuuu! Uuuu!
- Zgomotul produs de vagoane: Tuc, tuc, tuc, tuc!
- Reprezintă prin linii duratele sunetelor imitate:
Uuuuu!
Tuc! Tuc! Tuc! Tuc!
- Scrie care dintre sunete este mai lung.

Descoperă

• Scrie în caiet și citește ritmic valorile de notă potrivite fiecărei silabe.
Trec, plo - ie că - tă - toa - ră, Că - te - a - în - ge soa - re - le
Și - ti - ie - ie pi - cloa - re - le C - u - t mai, C - u - t mai C - u - t fi - re de - su - sa!

Reține

Durata de doi timpi se numește **doime**. Semnul grafic prin care se reprezintă doimea este: „sau”

Învăță un cântec

Fluturăș, fluturăș
din folclorul copiilor

Flu - tu - raș, flu - tu - raș, Zboa - ră sus de pe bu - taș,
Și vi - no la ni - ne Să mă joc cu ti - ne.

Exersează

- Citește ritmic cântecul folosind silaba ta pentru pătrimi și silabele to - o pentru doimi.
- Intonează pe cuvinte cântecul.

Numărul paginii

Pagini de RECAPITULARE

Unitatea 2 • În ritmul muzicii

Recapitulare

Exersează

- Citește ritmic duratele de mai jos. Recunoaște cântecul după durate, apoi înțelegă-le.
- Completează, pe caiet, tabelul de mai jos.

Durata

Denumirea	Cât durează	Silaba ritmică folosită

• Completează măsurile de mai jos pentru a forma măsuri de două pătrimi (). Citește ritmic exercițiul obținut tactând măsura.

• Stabilește duratele. Urmărește codul culorilor de mai jos:

• Transcrie duratele obținute la exercițiul de mai sus și trasează barele pentru a forma măsuri de patru pătrimi.

Joc de cuvinte

Completează, pe caiet, căsuțele cu literele corespunzătoare cuvintelor denumite de definiții. Află cuvântul de patru pătrimi.

1. Durata de doi timpi.
2. Unitate de măsură în muzică.
3. A bate măsura.
4. Durata de un timp.
5. Grupuri de timpi accentuați și neaccentuați.
6. Tipul de din muzică.

Pătratul magic

Completează pătratul magic. În așa fel încât să obții patru timpi pe verticală, pe orizontală și pe diagonală.

1	2	3	4
2	3	4	5
3	4	5	6
4	5	6	7

Unitatea 2 • În ritmul muzicii

Proiect

Lucrăm împreună

Împărțiți-vă în grupe de câte 4 persoane. Găsiți, în viața de zi cu zi, activități, fenomene, aspecte care se petrec în timp și au un ritm al lor. Copiați tabelul de mai jos pe caiet și completați rubricile acestuia cu activități care au ritmicitate.

La școală	În familie	În natură	În societate	În muzică

Trebuie cont în realizarea proiectului de următoarele criterii:

Contribuția elevului	Gradul de cooperare	Produsul	Prezentarea produsului
Acceptarea și îndeplinirea sarcinilor	Lansarea de idei și informații relevante	Conținutul produsului este potrivit cerințelor	Respectarea cerințelor de prezentare
Oferta de idei și soluții	Argumentarea propriei idei	Produsul arată deosebit	Formularea unor concluzii
Respectarea cerinței și a timpului de lucru	Încurajarea celorlalți membri ai echipei		Utilizarea limbajului adecvat

Fiecare grupă alcătuiește câte un poster cu titlul *Ritm în viața noastră*, în care să explice cum se desfășoară aceste activități sau fenomene și ce importanță are ritmul în desfășurarea lor. Organizați o expoziție cu lucrările realizate, ca într-o galerie de artă.

Turul galeriei

- Realizați turul galeriei.
- Alegeți un reprezentant al grupei care să fie ghid și să stea lângă posterul realizat.
- Membrii grupului vizitează galeria, examinează fiecare poster, adresează întrebări și pot face observații și alte propuneri pe care le consemnează în subsolul foil.
- Fiecare grupă își reexaminează posterul prin comparație cu celelalte și îl poate îmbunătăți valorificând observațiile făcute de colegi.

Prezentați produsele lucrate în proiectul unității. Discuțați despre realizarea proiectului, ajutându-vă și de următoarele întrebări:

- Ce ți-a plăcut să lucrezi cel mai mult?
- Ce a fost dificil de realizat?
- Ce a fi putut să fie diferit?
- Ai realizat toate produsele planificate?

Verificați piesele din portofoliul realizate elev va avea în vedere:

- să aibă toate piesele propuse pe parcursul unității.
- să fie respectată cerința în fiecare caz.
- să completeze și să îmbunătățească fișele de portofoliu, dacă este cazul.

Recapitulare

Proiect

Descriptori de performanță/
autoevaluare

Pagină de EVALUARE

Exerciții și aplicații

Unitatea 2 • În ritmul muzicii

Evaluare

1. Scrie, pe caiet, litera corespunzătoare răspunsului corect.
 - A. O doime durează:
 - a. cât o pătrime și o pauză de optime;
 - b. cât două optime și o pătrime;
 - c. cât o optime și o pauză de pătrime.
 - B. O pătrime durează:
 - a. cât o pauză de optime;
 - b. cât trei optime;
 - c. cât o pauză de pătrime.
 - C. O notă întraga durează:
 - a. cât cinci pătrimi;
 - b. cât două doimi;
 - c. cât nouă optime.
2. Scrie barele de măsură acolo unde trebuie, pentru a forma măsuri de două pătrimi.
3. Completează, pe caiet, măsurile de mai jos:
4. Recunoaște, după duratele sunetelor, fragmentul și cântecul din care face parte.
5. Intonează un cântec învățat în această unitate și tactează măsura în care este scris.

ITEM	FOARTE BINE	BINE	SUFICIENT
1	Scrie cele trei litere corespunzătoare răspunsurilor corecte.	Scrie două dintre literele corespunzătoare răspunsurilor corecte.	Scrie o literă corespunzătoare unui răspuns corect.
2	Scrie corect barele de măsură și obține cele șase măsuri.	Scrie barele și obține patru măsuri.	Scrie barele și obține două măsuri.
3	Completează corect cele cinci măsuri.	Completează corect patru măsuri.	Completează corect două măsuri.
4	Recunoaște cu exactitate cântecul.	Recunoaște cu ajutorul colegilor cântecul.	Recunoaște cântecul cu ajutorul colegilor.
5	Intonează corect cântecul și tactează măsura.	Intonează cântecul cu entuziasm și tactează măsura cu ajutorul colegilor.	Intonează cântecul cu entuziasm și tactează măsura cu ajutorul colegilor.

Nu uita să completezi Fișa de observare a comportamentului (pagina 95) pentru această unitate de învățare.

Varianța digitală

Varianța digitală cuprinde integral conținutul manualului în variantă tipărită, având în plus exerciții interactive, jocuri educaționale, animații, filme și simulări.

Toate acestea au obiectivul de a aduce un plus de valoare cognitivă.

Paginile din manual pot fi vizionate pe desktop, laptop, tabletă, telefon, oferind o experiență excelentă de navigare.

Navigarea în varianta digitală permite parcurgerea manualului și revenirea la activitatea de învățare precedentă.

AMII static

Cuprinde: desene, fotografii.

AMII animat

Cuprinde animații sau filme.

AMII interactiv

Cuprinde elemente interactive (de completare, de alegere, de asociere etc).

Instrucțiuni de utilizare a manualului digital

butonul AJUTOR

deschide ghidul de utilizare a manualului digital.

butonul CUPRINS

deschide cuprinsul manualului digital și permite deschiderea de Capitole/Lecții.

butoanele de navigare

permit parcurgerea manualului și deschiderea unei anumite pagini.

Activități de tip static – deschide activități de tip static, care se derulează cu ajutorul butoanelor de navigare.

Activități de tip animat – indică elemente care se găsesc în partea de jos a paginii. Pentru vizionare, se activează butonul *Redă* (▶).

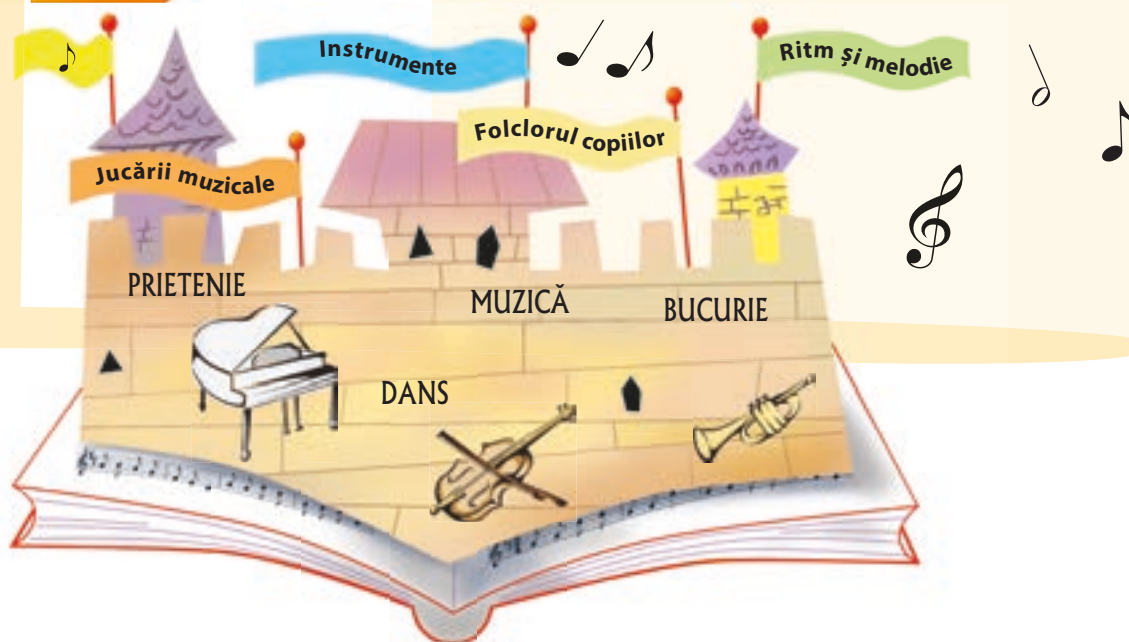

Activități de tip interactiv – indică elemente situate în partea de jos a paginii, de tipul: *Asociază*, *Bifează*, *Scrie de la tastatură*, *Selectează*. Butoanele de validare sunt: *Resetează* (care aduce exercițiul la starea lui inițială) și *Verifică* (prin care se verifică rezolvarea). Utilizatorul are la dispoziție trei încercări de a răspunde corect, după care răspunsul corect este afișat automat.

 Dragă prietene,
 Bine te-am găsit!
 Sunt **Arlecchinul Cântăreț** și te voi însoți
 în călătoria prin paginile manualului de
Muzică și mișcare. Vom străbate împreună
 drumul către Împărăția Muzicii.
 Prieteni și ajutoare de nădejde îți vor fi
cântecele, mișcarea, imaginația, gândirea,
joaca și creativitatea!
 Îți urez mult succes în călătoria muzicală!

Competențe generale și specifice, conform programei școlare
 pentru disciplina **MUZICĂ ȘI MIȘCARE**, clasele a III-a și a IV-a,
 aprobată prin OMEN nr. 5003/02.12.2014.

1. Receptarea unor cântece pentru copii și a unor elemente simple de limbaj muzical

- 1.1. Receptarea unor cântece din folclorul copiilor, colinde, a unor lucrări accesibile din patrimoniul cultural, cu sesizarea unor diferențe
- 1.2. Sesizarea diferențelor de înălțime și durată între sunete, în audierea unor fragmente muzicale
- 1.3. Corelarea înălțimilor de note cu notația muzicală

2. Interpretarea de cântece pentru copii, cu mijloace specifice vârstei

- 2.1. Cântarea individuală, în mici grupuri, în colectiv, cu asocierea unor elemente de mișcare și a acompaniamentului instrumental
- 2.2. Utilizarea notației înălțimilor sunetelor în însușirea unor cântece

3. Exprimarea unor idei, sentimente și experiențe prin intermediul muzicii și al mișcării, individual sau în grup

- 3.1. Manifestarea unor reacții, emoții, sentimente sugerate de fragmente muzicale
- 3.2. Exprimarea prin mișcări corporale a unor lucrări/fragmente muzicale

Unitatea 1

Din nou la școală

*Toamnă, ai venit în goană
Și-ai pictat păduri cu-aramă.
Cor de frunze, cu sfială
Ne-nsoțește către școală.
Și cântăm cu toți colegii
Note, game și solfegii.*

- Care sunt regulile de cântare vocală învățate în clasa a III-a?
- Cum trebuie să respiri în timpul cântării?
- Ce mișcări face dirijorul pentru a coordona corul?

Conținuturi

- Cântarea vocală – Poziția, emisia naturală, respirația, dicția
- Cântarea vocală în colectiv – Ascultarea și preluarea tonului. Semnalul de început. Sincronizarea cu colegii și/sau acompaniamentul
- Portativul și cheia **sol**
- Sunetele și notele de la **do¹-do²**

Muzica este oglinda sufletului. Ea pornește din inimă și se adresează inimii.
George Enescu, muzician român
(1881–1955)

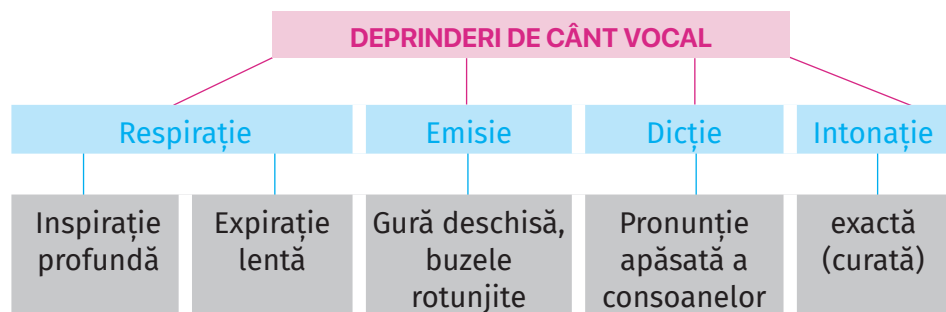
Competențe: 1.1; 2.1; 2.2; 3.1

Cântarea vocală

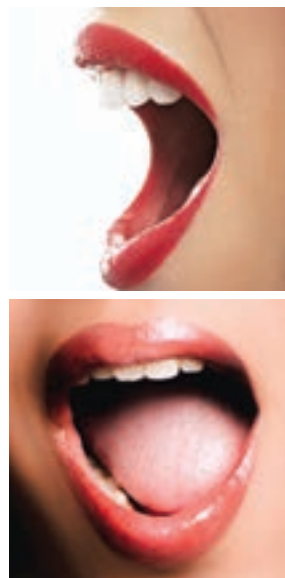
Poziția, emisia naturală, respirația, dicția

Amintește-ți din clasa a III-a

Tot ceea ce ai învățat până acum despre cântul vocal este cuprins în organizatorul grafic de mai jos:

Exercițiile de încălzire a vocii au rolul de a pregăti corzile vocale pentru a cânta. Exercițiile de respirație se bazează pe inspirație profundă și pe expirare lentă pentru a susține frazele discursului muzical. O intonație corectă sau curată este o condiție a interpretării vocale.

Exersează

- Explică de ce, pentru a cânta corect, este nevoie:
 - a. să dozezi aerul inhalat prin inspirație;
 - b. să nu cânti tare;
 - c. să îi asculți pe ceilalți în timpul cântării.

Joc muzical

Baloane de săpun

Inspiră, apoi expiră pe gură. Încearcă să suflă cât mai mult aer în timpul expirației, pentru a face un balon cât mai mare.

Învăță un cântec

Toamnă

(după auz)

Versurile și muzica: Florentina Chifu

Potrivit

1. Toam-nă, toam-nă, ai tre- cut în goa-nă Și-ai pic-tat pă - duri cu ar-gint și-a - ra - mă.
2. Și-n li - va - dă, proas-pe - te ne-a-duce, Pru - ne, me - re, pe - re, pier-sici, nuci.

Prin gră - dini bel-șug do - rit pre - sari: Var - ză, ro - șii, cea - pă, go - go - șari.
Ne in-viți cu fruc - te mul-te-n poa-lă: Hai, co - pii, ve - niți din nou la școa-lă.

dicție: arta de a pronunța corect și clar un text vorbit sau cântat.
vocalize: exerciții de încălzire a vocii, bazate pe vocale.

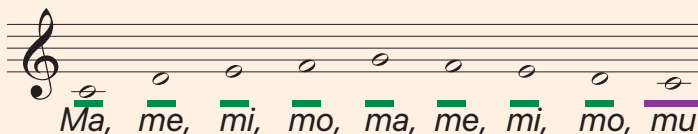
Reține

- Ține spatele drept, pentru a putea respira ușor.
- Inspiră adânc și expiră lent, eliberând aerul treptat.
- Dozează aerul, astfel încât să îți ajungă până la sfârșitul versului.
- Inspiră din nou la sfârșitul fiecărui vers.
- Ține gura deschisă pe verticală, cu buzele ușor rotunjite, pentru o emisie bună.
- Pronunță apăsat consoanele, pentru a se înțelege cuvintele pe care le cântă.

Exersează

- Rostește, pe o singură expirație, silabele care imită sunetul produs de:
 - vântul de toamnă: *Vuuuuuuuuuu!*
 - foșnetul copacilor: *Fâșșșș!*
- Rostește cât poți de repede: *Cântecul cântat de cântăreța încântătoare încântă cântărețul încântat.*
- Redă, prin ridicarea sau coborârea brațului, mersul melodiei (urcător sau coborâtor).
- Intonează cântecul, rostind mai apăsat decât în vorbire consoanele din fiecare silabă.
- Intonează pe o singură expirație vocalizele:

Confecționează instrumente

- Toamna este anotimpul bogăției. Decorați-vă camera cu tărtăcuțe.

Cu timpul (în câteva luni), pulpa fructelor se va usca, iar semințele se vor mișca în interior, producând sunete asemănătoare maracasului. Acompaniați-vă, în timp ce cântați, cu aceste instrumente dăruite de natură.

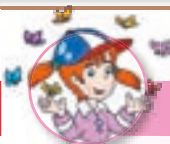
Acompaniază

- Intonează cântecul și marchează fiecare început de vers cu tamburina.

Mișcare pe muzică

- Intonează cântecul și execută mișcări ale brațelor și ale trunchiului în ritmul cântecului.

Creațiile mele

- Imaginează-ți alte bogății aduse de toamnă. Scrie o strofă cu acestea.
- Alege-ți o strofă din cântec și realizează o lucrare inspirată de aceasta. Folosește creioane colorate, acuarele, tempera etc.

Cântarea vocală în colectiv

Ascultarea și preluarea tonului. Semnalul de început. Sincronizarea cu colegii și/sau cu acompaniamentul

Joc muzical

De-a ecoul

Pe rând, câte un copil va ieși în fața clasei și va intona un sunet. Ceilalți vor fi ecoul lui și vor repeta sunetul intonat. Se vor face mai multe încercări de preluare a sunetelor auzite.

Învățăm un cântec

Noul an de școală!

(după auz)

Muzica: Ion Potolea

1. Frun-ze ru-gi - nii Cad pe că - rări, Trec în zbor co - cori Spre al - te zări!
2. Clo-po-țe-lul drag Su - nă vo - ios, Și ne-a-șteap-tă-n prag, Pri - e - te - nos,

Și-n poar - ta ca - sei iar a bă - tut Toam - na cea do - moa - lă,
Glo - bul te - res - tru e - mo - țio - nat, „Bun ve - nit” ne spu - ne,

Ves - te să de - ie c-a în - ce - put No - ul an de școa - lă.
Iar ca - ta - lo - gul nou ne-a u - rat: „Nu - mai no - te bu - ne!”

Exersează

- Intonează cântecul respectând regulile cântării în grup.
- Intonează cântecul și bate din palme pe fragmentele melodice care se repetă.
- Intonează cântecul exprimând tristețe, la prima strofă, și bucurie, la strofa a doua.

Reține

- Privește în timpul cântării la dirijor.
- Ascultă cu atenție tonul înainte de a începe să cânti.
- Nu ieși în evidență cântând mai tare, mai repede sau mai rar decât colegii tăi.
- Dacă ești acompaniat de instrumente, trebuie să te sincronizezi cu acompaniamentul instrumental.

* Cântarea în grup înseamnă ca toți membrii grupului să cânte în același timp, adică să se sincronizeze.

Exersează

- Intonează cântecul, având grijă să preiei corect tonul și să respecti regulile cântării în grup.
- Intonează cântecul și bate din palme pe fragmentele melodice care se repetă.
- Intonează cântecul însoțit de acompaniamentul instrumental de pe varianta digitală.
- Realizează un **jurnal**, în care să notezi impresiile tale de la ora de **Muzică și mișcare**.

Cântă la un instrument

Folosește un xilofon cu 8 plăcuțe. Numerotează-le cu cifre de la 1 la 8, apoi lovește plăcuțele cu ciocănelul în ordinea menționată mai jos și vei putea cânta la xilofon cântecul învățat. Respectă și lungimea sunetelor.

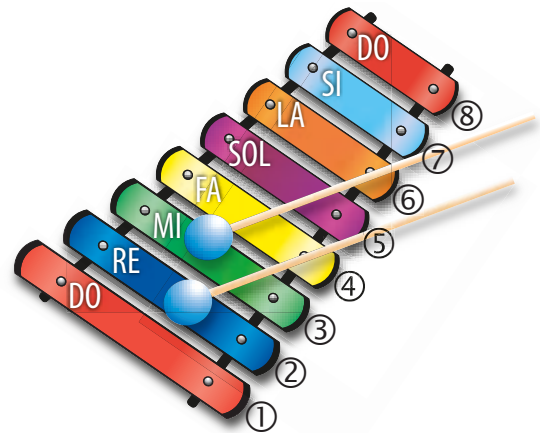
1 2 3 4 5 8 7 6 5	1 2 3 4 5 8 7 6 5
6 4 3 2 2 5 3 2 1	2 4 3 1 2 5
6 4 3 2 2 5 3 2 1	2 4 3 1 2 1

Joc muzical

De-a dirijorul

Dirijează-ți colegii în timp ce intonează cântecul învățat. Folosește ambele brațe, urmând o mișcare egală jos-sus. Observă dacă sunt atenți la semnalele tale.

Muzica în desene animate

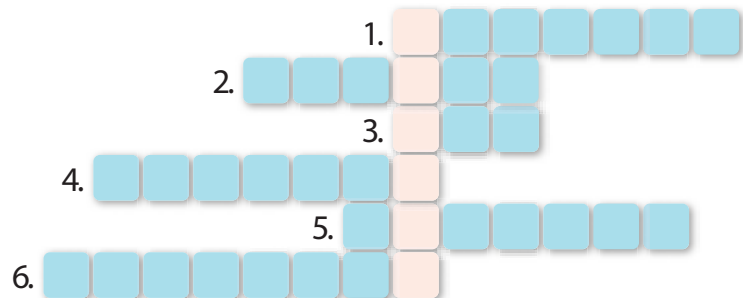
- Vizionează pe internet scena *Bibbidi Bobbidi Boo*, din filmul de desene animate Disney *Cenușăreasa*. Zâna o pregătește pe Cenușăreasa pentru bal, folosind o formulă magică. Repetă și tu formula magică folosită de zână.

Joc de cuvinte

Completează, pe caiet, căsuțele cu literele corespunzătoare definițiilor de mai jos și descoperă cuvântul de pe verticală.

1. Conducătorul corului.
2. Cântă de unul singur.
3. Grup de cântăreți care execută împreună o piesă muzicală.
4. Conducătorul corului dă semnalul de...
5. Instrument de percuție cu plăcuțe.
6. Exerciții de încălzire a vocii.

Portativul și cheia sol

Amintește-ți din clasa a III-a

Amintește-ți ce ai învățat în clasa a III-a despre înălțimile sunetelor. Ce rol are cheia sol în redarea înălțimii notelor?

- Cum pot fi grupate sunetele după înălțime?
- Prin ce sunt reprezentate sunetele muzicale?
- Ce este portativul?
- Cum sunt așezate notele muzicale pe portativ?

Așezată cu un motiv
La început de portativ,
Cheia sol mereu îți spune
Nota **sol** unde-o vei pune:
Pe a doua linie de jos
Va sta bine și frumos.

Reține

Portativul este un grup de cinci linii și patru spații, pe care se scriu notele muzicale. Liniile și spațiile portativului se numără de jos în sus.

Cheia sol se scrie la începutul fiecărui portativ, arătând locul notei **sol**, pe linia a doua.

Învăță un cântec

Înger, îngerășul meu

În - ger, în - ge - ra - șul meu, Ce mi te-a dat Dum - ne - zeu,
Tot - dea - u - na fii cu mi - ne Și mă - n - va - ță să fac bi - ne.

Exersează

- Identifică notele **sol** și **mi** pe portativ. Intonează sunetele corespunzătoare. Scrie, pe caiet, cheia **sol** și notele **sol** și **mi**.

Creațiile mele

- Găsește și alte onomatopee* care redau sunetele **sol** și **mi**.

Știi că...

Dacă liniile portativului nu sunt suficiente pentru notarea unor note foarte grave** (groase) sau foarte acute*** (înalte), se pot folosi linii suplimentare, cu o lungime adecvată notei.

* onomatopee: cuvânt care imită sunete sau zgomote din natură;

** gravă (despre voce): groasă, joasă

*** acută: înaltă, subțire

Unde se scrie nota **la**? Dar nota **fa**?
Intonează sunetele **la** și **fa**. Scrie, pe caiet,
pe un portativ, notele **la** și **fa**.

Învățăm un cântec

Arici Pogonici

A - rici, a - rici Po - go - nici, Stai de joa - că Cum îți toa - că,
Că a - șa, și azi și mâi - ne, Ne în - ve - se - lim cu ti - ne.

Unde se scrie nota **do**? Dar nota **re**?
Cum se cântă sunetul **do** față de **mi**?
Dar sunetul **re**?
Intonează sunetele **do** și **re**.
Scrie, pe caiet, pe un portativ, notele **do** și **re**.

Învățăm un cântec

Să ne-ajute Dumnezeu

Potrivit

Muzica: I. Vorobchievici

Să ne-a - ju - te Dum - ne - zeu, Să ne a - pe - re de rău.
Dru - mul să ni-l o - cro - teas - că, Pa - ce să ne dă - ru - ias - că.

Cântă și nu te opri

(după auz)

După o idee muzicală de Ion Vicol

Cân - tă și nu te o - pri, Că sub do e no - ta si.
Un' se du - ce, în - co - tro?

Ea se du - ce că - tre do si, do, si, do.

Lucrăm împreună

Cântați pe rând, un vers fetele, un vers băieții, până la sfârșitul cântecului. La strofa a doua, inversați grupele. La reluarea cântecului, va începe grupa care a cântat corect, expresiv și ai cărei membri s-au sincronizat.

Exersează

- Intonează notele muzicale care alcătuiesc melodia fiecărui cântec.
- Intonează cântecele și bate din palme pe notele din ilustrații.

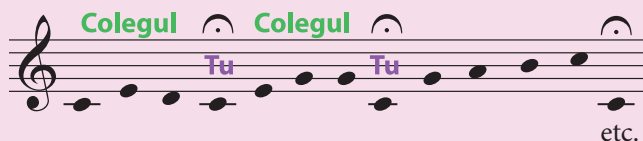

Recapitulare

Joc muzical

Eu sunt do

Cântă în dialog cu un coleg. Acesta va cânta un grup de sunete învățate cuprinse între **do¹**-**do²**. Tu vei răspunde de fiecare dată cu **do¹**.

Exersează

- Intonează cântecele învățate în această unitate, respectând regulile de cântare corectă.

Muzica și tehnologia

- Instalează-ți pe telefonul mobil o aplicație gratuită, pentru a accesa claviatura unui pian. Cântă la pian sunetele fiecărei melodii învățate în această unitate.
- Intonează cântecele împreună cu pianul virtual.

Joc muzical

Drumul veveriței

Veverița a adunat provizii pentru iarnă și acum se întoarce în scorbura din stejarul cel bătrân. Drumul este format din frunzele pe care se află note ce desemnează sunete muzicale mai grave (mai joase) decât **la**. Ajut-o să găsească drumul!

Proiect Recreații muzicale

Împreună cu profesorul și colegii tăi, selectează săptămânal, până la sfârșitul semestrului, piese muzicale pe care să le audiați împreună în timpul recreațiilor. Puteți audia:

piese interpretate de copii

piese interpretate de adulți

piese folclorice

muzică de dans

piese interpretate la instrumente

piese interpretate de orchestre

Audierea pieselor este o invitație la mișcare și dans, la relaxare și crearea unei atmosfere plăcute, acesta fiind scopul recreațiilor.

Ține cont în alegerea pieselor și de criteriul timpului:

- piesele să se încadreze, ca lungime, în cele 10 minute cât durează pauza;
- să fie adecvate perioadei anului (anotimpului), să ilustreze evenimente importante, sărbători naționale sau internaționale, aniversarea unor poeți, compozitori, artiști etc.

Scrie în jurnalul tău muzical schimbările pe care le-a adus audierea pieselor în timpul recreației. Notează impresiile tale legate de audiții și de reacțiile colegilor la audierea pieselor.

Dacă școala în care înveți are sistem de amplificare, poți propune spre ascultare piesele alese și elevilor din celelalte clase.

Discutați despre realizarea proiectului, ajutându-vă și de următoarele întrebări:

- Ce ți-a plăcut să lucrezi cel mai mult?
- Ați realizat toate produsele planificate?
- Ce a fost dificil de realizat?
- Au participat toți elevii?
- Ce ați fi putut să faceți diferit?
- Cum v-ați simțit lucrând la acest proiect?

Evaluare

1. Scrie, pe caiet, enunțurile care desemnează deprinderi corecte de cântare vocală:

- a. rostesc vocalele cu gura rotunjită;
- b. respir în mijlocul unui cuvânt;
- c. stau relaxat, cu spatele drept;
- d. respir adânc și dozez aerul;
- e. cânt mai tare decât ceilalți;
- f. respir doar între versuri.

Model de rezolvare: scriu pe caiet enunțul de la punctul f.

2. Completează, pe caiet, cuvintele care lipsesc din enunțurile de mai jos:

Privește în timpul cântării la _____. La început, acesta va da _____. Concentrează-te pentru a _____ sunetul auzit. La _____ dirijorului, vei începe să cânți. Nu cânta prea _____. La fiecare sfârșit de vers, _____.

3. Explică de ce, pentru a cânta corect, este nevoie:

- a. să dozezi aerul inhalat prin inspirație;
- b. să nu cânți tare;
- c. să îi asculți pe ceilalți în timpul cântării.

4. Scrie, pe caiet, denumirile notelor corespunzătoare fragmentului de mai jos.

5. Intonează un cântec învățat în această unitate, respectând regulile cântării vocale.

ITEM	FOARTE BINE	BINE	SUFICIENT
1	Bifează cele trei răspunsuri corecte.	Bifează două răspunsuri corecte.	Bifează un răspuns corect.
2	Completează corect șase cuvinte.	Completează corect patru cuvinte.	Completează corect două cuvinte.
3	Scrie explicația pentru trei reguli de cântare.	Scrie explicația pentru două reguli de cântare.	Scrie explicația pentru o regulă de cântare.
4	Scrie corect cele trei note.	Scrie corect două note.	Scrie corect o notă.
5	Cântă corect cântecul și respectă regulile cântării vocale.	Cântă cântecul și respectă majoritatea regulilor cântării vocale.	Cântă cântecul cu ajutorul colegilor, respectând regulile cântării vocale.

Realizează pe o foaie un tabel asemănător celui de la pagina 95: *Fișă de observare a comportamentului*. Apreciază activitatea ta din această unitate de învățare și prin completarea fișei de observare. Adună în portofoliu fișele de la fiecare unitate, pentru a analiza ce se modifică.

Unitatea 2

În ritmul muzicii

*Eu înot în ritmul meu,
Inspir și expir mereu.
Și-auziți, când povestesc,
Ritmul în care vorbesc.
Inima: Bum! Bum! îmi bate,
Iată, ritmul e în toate!*

- Descrie activități în care ritmul are un rol important.
- Cum este ritmul respirației tale în timp ce cânti?
- Ce importanță are ritmul pentru un dansator?

Conținuturi

- Ritmul
- Durate de note: pătrimi și optime
- Măsura de două pătrimi
- Durata de doime
- Pauza de pătrimi
- Pauza de optime
- Măsura de patru pătrimi
- Nota întreagă

Competențe: 1.1; 1.2; 2.2; 3.1; 3.3

Ritmul este ordinea în mișcare.
Platon
(427–cca 347 î.Hr.),
filosof grec

Ritmul

Durata de pătrime (♩)

Amintește-ți din clasa a III-a

Amintește-ți din clasa a III-a despre ritm și duratele sunetelor.

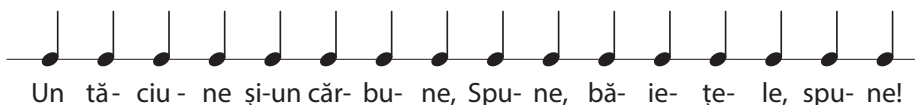
Durata este calitatea sunetului de a fi mai lung sau mai scurt.

Ai aflat de la ora de matematică faptul că lichidele se măsoară în litri, lungimile se măsoară în metri, iar timpul se măsoară în minute, ore sau zile. Lungimea unui sunet se măsoară în timpi muzicali. În funcție de numărul timpilor muzicali pe care îi cântă pe un sunet, iau naștere duratele sau valorile de notă.

Descoperă

- Citește pe silabe textul alăturat. Bate din palme pe fiecare silabă.

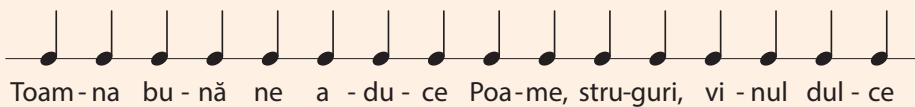
Reține

Durata sunetelor muzicale este reprezentată în muzică prin semne grafice care se numesc **note muzicale**. Sunetul muzical care durează un timp se numește pătrime. Pătrimea este reprezentată grafic astfel: ♩ sau |. Codițele notelor muzicale se scriu întotdeauna de sus în jos.

Exersează

- Citește pe silabe textul alăturat și bate ușor pe bancă pe fiecare timp.

Învățăm un cântec

Joc așa cum este hora

(după auz)

Cântec popular

Repejor

1. Joc a - șa cum es - te ho - ra Nu-i în ța - ra ni - mă - nu - ia.
 2. Cât e lu - mea să tră - ias - că Ho - ra mân - dră, ro - mâ - neas - că.
 3. De la mun - te pân - la ma - re Să în - tin - dem ho - ra ma - re.

Durata de doime (♩)

Joc muzical

Cu trenul

- Imită sunetele:
 - Șuieratul trenului: Uuuu! Uuuu!
 - Zgomotul produs de vagoane: Tuc, tuc, tuc, tuc!

- Reprezintă prin linii duratele sunetelor imitate.

Uuuuu!

Uuuuu!

Tuc! Tuc!

Tuc! Tuc!

- Scrie care dintre sunete este mai lung.

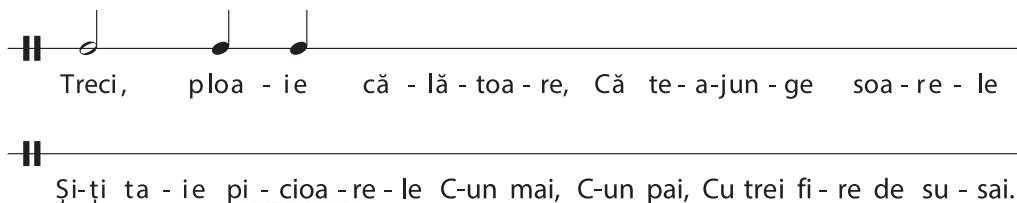
Sunt durata de doime,
Cunosc ritmul foarte bine.
Două pătrimi țin cât mine.

- Citește ritmic și apoi pe silabe fragmentul:

Descoperă

- Scrie pe caiet și citește ritmic valorile de notă potrivite fiecărei silabe.

Reține

Durata de doi timpi se numește **doime**. Semnul grafic prin care se reprezintă doimea este: ♩ sau P

Învăță un cântec

Fluturaș, fluturaș

din folclorul copiilor

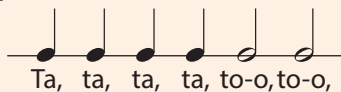
Exersează

- Citește ritmic cântecul folosind silaba **ta** pentru pătrimi și silabele **to-o** pentru doimi.
- Intonează pe cuvinte cântecul.

Exersează

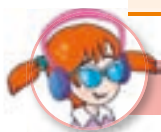
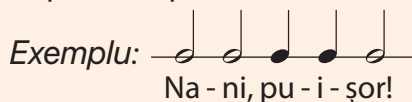
- Scrie, pe caiet, versurile potrivite duratelor de mai jos:

Na-ni, puișor,
Vine toamna rece.
Cine zboară lin
Pe cerul senin?

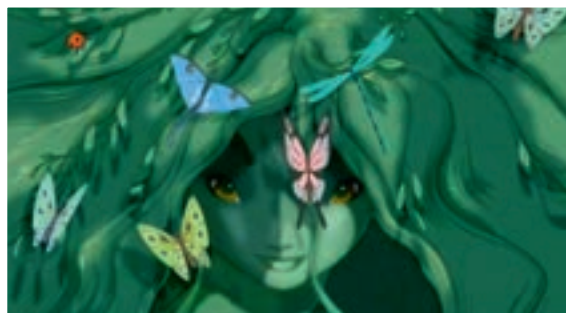
Jos! Sus! Legănuș!
Bate vântul tare
Peste câmp și mare.
Vine melcul supărat.

- Scrie, pe caiet, durata potrivită pentru fiecare silabă, după modelul dat.

Audiază

- Vizionează pe internet Disney Fantasia *Mother Nature* pe muzica lui Hans Zimmer, cunoscut compozitor german de muzică de film.
- Ascultă muzica și bate ritmul ușor cu degetele pe bancă. Fiecare bătaie reprezintă un timp.
- Observă câți timpi au sunetele cu durate lungi.

Lucrăm împreună

- a. Discutați despre emoțiile și sentimentele transmise de audiția piesei. Alegeți din lista de mai jos: măreție, frumusețe, bucuria de a trăi, tristețe, renaștere, iubire, sacrificiu, armonie.

Notați și alte emoții transmise de piesa audiată.

Scrie în *jurnalul muzical* ce însușiri are mama natură, așa cum reies din film și cum sunt rediate prin muzică și desene.

- b. Discutați despre cum puteți ocroti natura și cum se pot evita situațiile prezentate în film. Scrieți concluziile pe caiet.

Știi că...

Notele muzicale sunt simboluri pentru durata sunetelor. Ele sunt semne convenționale. Acest lucru înseamnă că aceleași simboluri sunt folosite de către oamenii din întreaga lume pentru durate, așa cum pentru cifre, unități de măsură, puncte cardinale se folosesc aceleași semne.

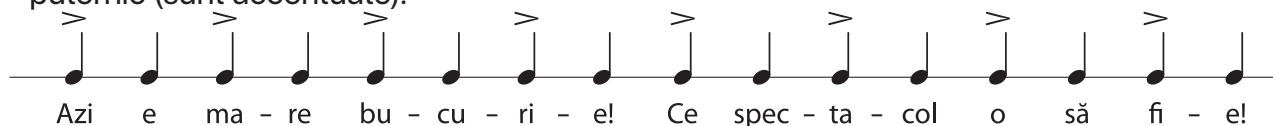

Măsura de două pătrimi (2/4)

Descoperă

- Citește ritmic versurile de mai jos și descoperă care dintre silabele din text se aud mai puternic (sunt accentuate).

Reține

Măsura este o grupare de timpi accentuați și neaccentuați care se succed periodic. Măsura se scrie la începutul cântecului pe portativ, astfel:

Cifra de sus arată numărul timpilor din măsură. Cifra de jos arată unitatea de timp, în cazul nostru pătrimea.

Măsurile sunt despărțite între ele prin linii verticale numite **bare de măsură**. Acestea se scriu pe portativ pornind de sus, de la linia cinci, în jos, la linia unu.

La finalul unui cântec se pune bară dublă de măsură, numită **bară finală**.

Măsura de două pătrimi se tacează astfel: primul timp în jos și al doilea timp în sus.

Învăță un cântec

Melodie

(după auz)

Muzica: Wolfgang Amadeus Mozart

Exersează

- Urmărește de pe varianta digitală filmul care îți arată cum să tacezi măsura de două pătrimi. Intonează cântecul și

tacează măsura. Folosește ambele brațe, urmând o mișcare egală jos-sus.

- Scrive pe caiet un portativ cu doimi.

Durata de optime (♪)

Descoperă

- Citește ritmic versurile de mai jos și bate din palme pe silabe accentuate.

U - nu, doi, Stai cu noi, Trei, pa - tru, Hai la tea - tru!

- Numește silabele care se găsesc pe sunetele mai scurte. Reia exercițiul și tactează măsura. Scrie câte sunete scurte ai rostit pe un timp.

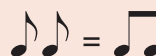

Reține

Durata de jumătate de timp se numește **optime**. Pe un timp cântăm două optime. Semnul grafic al duratei de jumătate de timp se scrie astfel:

pentru cântarea
vocală

pentru cântarea
instrumentală

Învăță un cântec

Strada mea (după auz)

Versuri: Florentina Chifu

Muzica: Petre Ștefănescu

1. Stra - da mea cea în - dră - gi - tă Îmi su - ră - de prin - tre flori. Zi de zi e
2. Stra - da mea cu frun - tea ver - de și cu stropi de cur - cu - beu Stră - lu - ceș - te

în - gri - ji - tă Și ne - n - tîm - pi - nă în zori. Cu mulți co - pii la joc
când mă ve - de, Ta - re mult o iu - besc eu.

Și fe - ti - țe și bă - ieți. Stra - da - i fru - moa - să foc, Prin - tre ar - bo - rii se - meți.

Exersează

- Citește ritmic* cântecul, folosind mai întâi silabele **ta** pentru pătrimi și **ti** pentru optimi. Reia citirea ritmică, folosind de data aceasta versurile cântecului.
- Citește ritmic duratele și alege din variantele de mai jos versurile potrivite acestora:
- Intonează cântecul și marchează cu tobița pătrimile din cântec.
- Scrie, pe caiet, un portativ cu pătrimi și un alt portativ cu optimi, redată în două moduri.
- Pune barele de măsură acolo unde trebuie, pentru a forma măsuri de două pătrimi. Citește-le ritmic.

- Melc, melc, codobelc;
- Iepuraș, drăgălaș;
- Gărgăriță, riță.

Audiază

Ascultă pe varianta digitală piesa *Dans zglobiu*, de Ion Căianu, și marchează timpii accentuați din măsuri bătând ușor cu degetele pe bancă în timpul audiției. Reia audiția și tactează măsura.

Acompaniază

- Intonează cântecul cu acompaniament de tamburină, pe formula:

Dans zglobiu

(din Codicele Căianu)

Compozitori celebri

ION CĂIANU (1629–1687), născut în județul Cluj, a fost tipograf muzical, educator și culegător de folclor. A rămas în istoria muzicii românești prin Codicele care îi poartă numele, o culegere conținând 346 de piese: imnuri religioase, melodii și dansuri românești din Transilvania, din Evul Mediu. Ritmul sprinten al acestui joc popular este redat prin repetarea insistentă a optimilor.

* citește ritmic: rostește pe ritmul melodiei silabele **ta**, **ti** sau silabele din textul cântecului.

Pauza de pătrime (z)

Descoperă

- Citește ritmic exercițiul de mai jos și observă un nou semn grafic.
Ce rol crezi că are?

- Recită din nou versurile rostind silaba **za** în șoaptă, pe momentele de tăcere.

Observă câte mișcări ale mâinii ai executat pe o tăcere. Amintește-ți ce durată a sunetului se execută tot pe un timp.

Reține

În muzică există și momente de tăcere reprezentate prin semne grafice care se numesc **pauze**. Acestea se măsoară cu aceeași unitate ca și duratele: timpul muzical. Semnul grafic care reprezintă pauza de un timp poartă denumirea de **pauză de pătrime (z)**.

Învățăm un cântec

La Ateneu

Vioi

(după auz)

Versurile și muzica: Florentina Chifu

Azi te in - vit pe sea-ră-n Bu-cu - rești. Să ne ve - dem la șap-te nu e greu.
Vom mer-ge în - tr-un loc ca în po-vești.

Să ne-n-tâl - nim vo - ioși la A - te - neu. La A - te - neu, la A - te - neu, Con - cer - te

as - cul - tăm me - reu, me - reu. La A - te - neu, La A - te - neu

Coda

Vreau să merg a - cum - și eu, și eu. Te in - vit la A - te - neu.

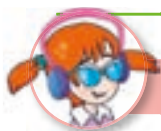
Mișcare pe muzică

- Intonează cântecul *La Ateneu* și execută un pas mare pentru fiecare pătrime/pauză de pătrime și doi pași mici pentru fiecare pereche de optimi.

Acompaniază

- Intonează cântecul cu acompaniament de tobă pe formula:

Audiază

Ascultă *Simfonia nr. 5*, de Ludwig van Beethoven, și dirijează. Folosește ambele mâini, urmând o mișcare egală jos-sus. Audiază din nou și descoperă pauzele de pătrime, urmărind cu degetul pe partitură.

Simfonia nr. 5

Din lumea muzicii

ATENEUL ROMÂN

- Este o sală de concerte din București, situată pe Calea Victoriei, în *Piața George Enescu*.
- Sala de concerte are 600 de locuri la parter și 52 de loji* (în total, aproximativ 794 de locuri).
- La Ateneu au loc concerte ale Orchestrei și Corului Filarmonicii** *George Enescu* și ale orchestrelor, corurilor și soliștilor din întreaga lume.

Creațiile mele

1. Scrie un exercițiu ritmic cu durate de pătrimi, optimi și pauze de pătrime, pe versurile:

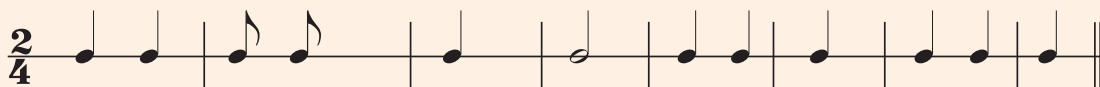
*Treci, iarnă, treci,
Cu fulgii tăi reci!*

2. Scrie un bilet unui prieten, în care să îi explici ce reguli respecti când mergi la un spectacol.

Exersează

- Formează măsuri de două pătrimi adăugând pauze de pătrime acolo unde este cazul.

- Citește ritmic fragmentul de la exercițiul anterior, rostind silaba **za** pe pauzele de pătrime.

* *lojă*: compartiment care cuprinde un număr mic de locuri.

** *filarmonică*: instituție care se ocupă de dezvoltarea culturii muzicale a unei țări.

Pauza de optime (7)

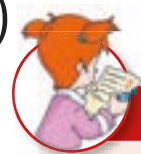

Descoperă

- Recită versurile de mai jos și observă noul semn grafic.

- Ce rol crezi că îndeplinește?
- După care dintre silabe au fost momentele de tăcere?
- Cât durează tăcerea?
- Ce durată de notă durează tot atâta timp?

Reține

Tăcerea care durează jumătate de timp se numește **pauză de optime**. Aceasta seamănă cu cifra 7 și se scrie astfel: 7

Învăță un cântec

La bunici (după auz)

Versurile și muzică: Florentina Chifu

Jucăuș

1. La bu - nici, la bu - nici, Toa - tă zi - ua stri - gă Un gâs - can,
2. La bu - nici, la bu - nici, Ra - țe, gâș - te sal - tă Și-un ră - țoi

un gâs - can: — Ga, ga, ga, ga, ga, ga!
le-a ru - gat: — Mac, mac, mac, mac, mac, mac!

Eu vreau mă - mă - li - gă!
Să ple - căm la bal - tă!

Exersează

- Identifică în cântec pauzele de optime și numără-le.
- Intonează cântecul și marchează pauzele de optime cu un clopoțel. Rostește în șoaptă silaba **zi** pe pauze.
- Scrie un portativ cu pauze de optime.

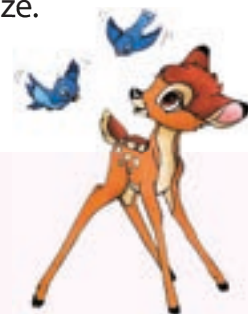
Audiază

Vizionează pe internet scena *Cântecul ploii* din filmul de desene animate *Bambi*. Vizionează din nou și execută bății din palme pe pauze.

Creațiile mele

Completează, pe caiet, măsurile de mai jos. Adaugă durate și pauze de optime acolo unde este nevoie. Citește ritmic măsurile obținute.

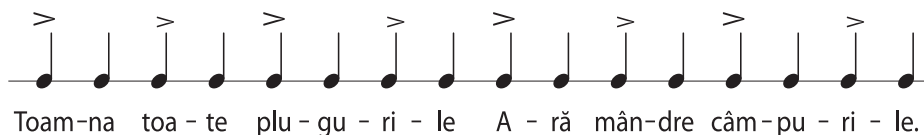

Măsura de patru pătrimi (4/4)

Amintește-ți din clasa a III-a

Amintește-ți ce ai învățat despre măsura de doi timpi. Recită versurile următoare marcând silabele accentuate. Scrie cât de dese au fost accentele.

Reține

Măsura de patru timpi ($\frac{4}{4}$) este formată din două măsuri de câte doi timpi ($\frac{2}{4}$). Din acest motiv, are două accente: un accent principal pe primul timp și un accent secundar pe timpul al treilea.

Tactarea măsurii se face astfel: primul timp în jos, al doilea timp la piept, al treilea timp în dreapta, iar al patrulea timp în sus.

Învățăm un cântec

În grădină

(după auz)

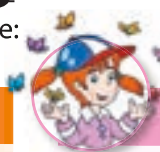
Potrivit

Muzica și versurile: Florentina Chifu

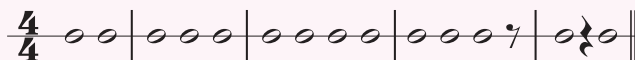
Exersează

- Citește ritmic cântecul folosind silabele **ta**, **ti**, **to-o**, apoi cuvintele cântecului.
- Intonează cântecul și marchează cu maracasul timpul accentuat.
- Urmărește, pe varianta digitală, filmul care îți arată tactarea măsurii. Tactează și tu.

Creațiile mele

Completează, pe caiet, duratele de note de mai jos, pentru a obține măsuri de patru timpi corecte. Schimbă caietul cu cel al colegului/colegei de bancă și verifică dacă măsurile sunt corecte.

A musical staff with a 4/4 time signature. It contains eight notes: two quarter notes (brown), two eighth notes (blue), two quarter notes (purple), and two eighth notes (blue). The notes are placed on the staff lines, with the first two quarter notes on the first line, the next two eighth notes on the first space, the next two quarter notes on the second line, and the final two eighth notes on the second space. The staff ends with a double bar line.

Cântarul muzical

Nota întreagă este cea mai lungă durată muzicală pentru care există semn grafic. Durează patru timpi. Nota întreagă reprezintă întregul după care se raportează celelalte valori de notă, numite la fel ca fracțiile matematice.

(după auz)

Muzica: Liviu Comes

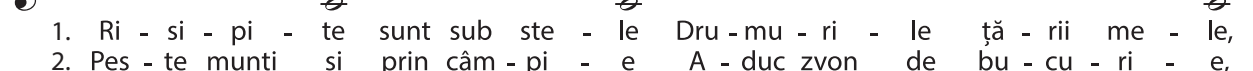

 Ra, ta, ta, ta, ta, ta, ta, ra, ta, ta, ta, ta, ta, ta Uu! Uu!

 1. Rî - si - pi - te sunt sub ste - le Dru - mu - ri - le ță - rii me - le,
 2. Pes - te munți și prin căm - pi - e A - duc zvon de bu - cu - ri - e,
 3. Și mi-a - ra - tă-n de - păr - ta - re Ța - ra mea cu chip de floa - re.

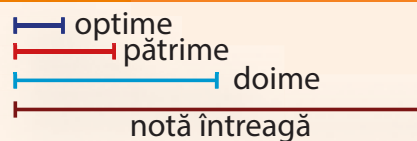
 Ra, ta, ta, ta, ta, ta, ta, Ra, ta, ta, ta, ta, ta, ta Uu! Uu!

- Citește ritmic cântecul, folosind silabele **ta**, **ti**, **to-o**, **tu-u-u-u**, apoi cuvintele cântecului.
 - În timp ce cânți marchează cu toba notele întregi.
 - Intonează cântecul și tacează măsura.
 - Compune o melodie cu duratele aflate în exercițiul de sub titlul lecției.
 - Scrie, după dictare, duratele notelor în măsura $\frac{4}{4}$:
- ti, ti, ta, to-o, ti, ti, ti, ti, to-o, tu-u-u-u, to-o, to-o**

Exersează

- Denumirea duratelor este strâns legată de fracția reprezentată de acestea din nota întregă. Scrie în dreptul fiecărui segment fracția potrivită. Așază în tabel fiecare fracție matematică, în dreptul duratei pe care o reprezintă.

$\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{3}$ $\frac{1}{5}$ $\frac{1}{6}$ $\frac{1}{8}$ 1

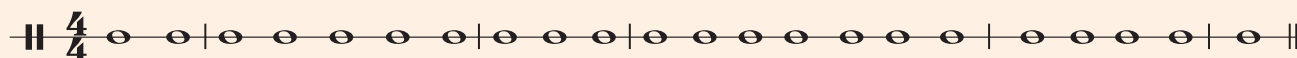
- Încercuiește combinațiile ritmice care corespund unei note întregi.

- Pune barele de măsură acolo unde trebuie pentru a forma măsuri de patru pătrimi. Citește-le ritmic.

- Completează duratele notelor, pentru a obține măsuri de patru pătrimi.

Portofoliu

- Imaginează-ți că prezinți la Ateneu un spectacol pregătit împreună cu colegii tăi. Momentul artistic poartă titlul *Cântecul țării mele*. Realizează pe o foaie A4 un afiș pentru a promova acest spectacol. Afișul trebuie să conțină:

Data când are loc spectacolul	Numele dirijorului/ coordonatorului
Locul unde are loc spectacolul	Denumirile pieselor din program
Titlul spectacolului	Numele compozitorilor pieselor
Numele interpreților	Un desen sugestiv

- Prezentați afișele colegilor și organizați o expoziție cu acestea.

Muzica și tehnologia

- Instalează-ți pe telefonul mobil aplicația *The Metronome*, pe care o poți descărca gratuit de pe internet. Aceasta are următoarele funcții:
 - repetă anumite fragmente până când stăpânești ritmul;
 - alege sunetul metronomului.

Recapitulare

Exersează

- Citește ritmic duratele de mai jos. Recunoaște cântecele după durate, apoi intonează-le.

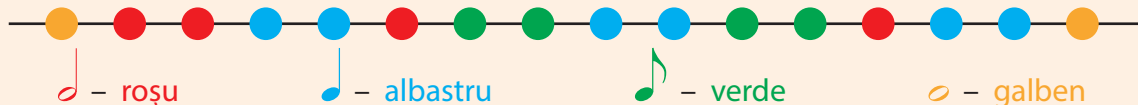
- Completează, pe caiet, tabelul de mai jos.

Durata						
Denumirea						
Cât durează						
Silaba ritmică folosită						

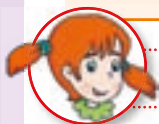
- Completează măsurile de mai jos pentru a forma măsuri de două pătrimi ($\frac{2}{4}$). Citește ritmic exercițiul obținut tactând măsura.

- Stabilește duratele. Urmărește codul culorilor de mai jos:

- Transcrie duratele obținute la exercițiul de mai sus și trasează barele pentru a forma măsuri de patru pătrimi.

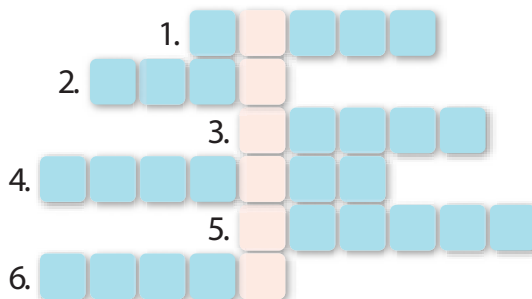

Joc de cuvinte

Completează, pe caiet, căsuțele cu literele corespunzătoare cuvintelor denumite de definiții.

Află cuvântul de pe verticală.

1. Durata de doi timpi.
2. Unitate de măsură în muzică.
3. A bate măsura.
4. Durata de un timp.
5. Grupare de timpi accentuați și neaccentuați.
6. Tăcerile din muzică.

Pătratul magic

Completează pătratul magic, în așa fel încât să obții patru timpi pe verticală, pe orizontală și pe diagonală.

Proiect

RITMUL ÎN VIAȚA NOASTRĂ

Lucrăm împreună

Împărțiți-vă în grupe de câte 4 elevi.

Găsiți, în viața de zi cu zi, activități, fenomene, aspecte care se petrec în timp și au un ritm al lor.

Copiați tabelul de mai jos pe caiet și completați rubricile acestuia cu activități care au ritmicitate.

La școală	În familie	În natură	În societate	În muzică

Țineți cont în realizarea proiectului de următoarele criterii:

Contribuția elevului	Gradul de cooperare	Produsul	Prezentarea produsului
Acceptarea și îndeplinirea sarcinilor	Lansarea de idei și informații relevante	Conținutul produsului este potrivit cerințelor	Respectarea cerințelor de prezentare
Oferirea de idei și soluții	Argumentarea propriei idei	Produsul arată deosebit	Formularea unor concluzii
Respectarea cerinței și a timpului de lucru	Încurajarea celorlalți membri ai echipei		Utilizarea limbajului adecvat

Fiecare grupă alcătuiește câte un poster cu titlul *Ritmul în viața noastră*, în care să explicați cum se desfășoară aceste activități sau fenomene și ce importanță are ritmul în desfășurarea lor. Organizați o expoziție cu lucrările realizate, ca într-o galerie de artă.

Turul galeriei

- Realizați turul galeriei.
- Alegeți un reprezentant al grupei care să fie ghid și să stea lângă posterul realizat.
- Membrii grupelor vizitează galeria, examinează fiecare poster, adresează întrebări și pot face observații și alte propuneri pe care le consemnează în subsolul foii.
- Fiecare grupă își reexaminează posterul prin comparație cu celelalte și îl poate îmbunătăți valorificând observațiile făcute de colegi.

Prezentați produsele lucrate în proiectul unității. Discutați despre realizarea proiectului, ajutându-vă și de următoarele întrebări:

- Ce ți-a plăcut să lucrezi cel mai mult?
- Ce a fost dificil de realizat?
- Ce ai fi putut să faci diferit?
- Ați realizat toate produsele planificate?

Verificați piesele din portofoliu realizate în această unitate. Pentru aceasta, fiecare elev va avea în vedere:

- să aibă toate piesele propuse pe parcursul unității;
- să fie respectată cerința în fiecare caz;
- să completeze/să îmbunătățească filele de portofoliu, dacă este cazul.

Evaluare

1. Scrie, pe caiet, litera corespunzătoare răspunsului corect.

A. O doime durează:

- a. cât o pătrime și o pauză de optime; b. cât două optimi și o pătrime;
c. cât o optime și o pauză de pătrime.

B. O pătrime durează:

- a. cât o pauză de optime; b. cât trei optimi; c. cât o pauză de pătrime.

C. O notă întreagă durează:

- a. cât cinci pătrimi; b. cât două doimi; c. cât nouă optimi.

2. Scrie barele de măsură acolo unde trebuie, pentru a forma măsuri de două pătrimi.

3. Completează, pe caiet, măsurile de mai jos:

4. Recunoaște, după duratele sunetelor, fragmentul și cântecul din care face parte.

5. Intonează un cântec învățat în această unitate și tacează măsura în care este scris.

ITEM	FOARTE BINE	BINE	SUFICIENT
1	Scrie cele trei litere corespunzătoare răspunsurilor corecte.	Scrie două dintre literele corespunzătoare răspunsurilor corecte.	Scrie o literă corespunzătoare unui răspuns corect.
2	Scrie corect barele de măsură și obține cele șase măsuri.	Scrie barele și obține patru măsuri.	Scrie barele și obține două măsuri.
3	Completează corect cele cinci măsuri.	Completează corect patru măsuri.	Completează corect două măsuri.
4	Scrie titlul cântecului recunoscut.	Recunoaște cu ezitări cântecul.	Recunoaște cu ajutorul colegilor cântecul.
5	Intonează corect cântecul și tacează măsura.	Intonează corect cântecul și tacează cu ezitări măsura.	Intonează cântecul cu ezitări și tacează măsura cu ajutorul colegilor.

Nu uita să completezi *Fișa de observare a comportamentului* (pagina 95) pentru această unitate de învățare.

Unitatea 3

Obiceiuri de iarnă

Pe la porți s-au strâns din zori
Cete de colindători,
Să aducă veste mare:
Noi cântăm de sărbătoare!
Vă urăm s-aveți de toate:
Voie bună, sănătate!

- Ce obiceiuri de iarnă cunoști?
- De ce se fac urări în această perioadă a anului?
- Ce urări fac colindătorii?

Conținuturi

- Melodia. Diferențierea înălțimilor sunetelor
- Sunetul și nota **re**²
- Genuri muzicale: *Colindele*
- Legătura dintre text și melodie
- Semnul de repetiție
- Nuanțele
- Sunetul și nota **mi**²
- Sunetele și notele **fa**², **sol**²

Crăciunul este perioada în care
aprimem focul ospitalității în
casă și cel al dragostei în inimi.
Washington Irving
(1783-1859) scriitor american

Competențe: 1.1; 1.2; 1.3; 2.1; 2.2; 3.1; 3.3

Melodia

Diferențierea înălțimilor sunetelor

Amintește-ți

- Amintește-ți din clasa a III-a cum poți deosebi înălțimile sunetelor.
- Intonează sunetele învățate în clasa a III-a.
- Pentru a deosebi sunetele și notele cunoscute de cele pe care le vei învăța în lecțiile viitoare, vom nota astfel notele învățate în clasa a III-a.

- Care dintre sunete sunt joase? Care sunt înalte? Dar medii?
- Cum este reprezentată înălțimea sunetelor pe portativ?

Învăță un cântec

Iarna veselă

(după auz)

Versurile și muzica: Florentina Chifu

Repejor

1. Iar - nă re - ce, ai ve - nit, Bu - cu - rii ne-ai pre - gă - tit.
2. Ci - ne să - ni - u - ță-și ia Pes - te dea - luri va zbu - ra,
3. Ci - ne ca - de ți-i vo - ios Toa - tă iar - na-i să - nă - tos,

Hei, hei, iar - nă, vîi în zori, La fe - res - tre ne pui flori.

Reține

După înălțime, sunetele muzicale pot fi înalte, medii și joase. Fiecare sunet muzical are o înălțime precisă și este denumit printr-o silabă: **do, re, mi, fa, sol, la, si**. Înălțimea este redată în scris prin poziția notelor muzicale pe portativ. Melodia este o înlanțuire de sunete muzicale cu diferite înălțimi și durate.

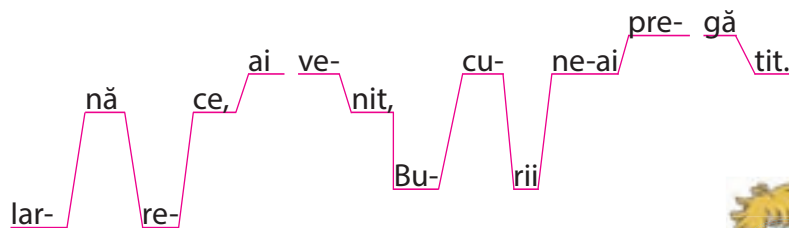

Exersează

- Intonează cântecul, indicând cu brațul mersul melodiei. Pe care dintre silabe ai cântat cele mai înalte sunete? Dar cele mai joase?
- Intonează cântecul, marcând sunetele înalte cu tamburina. Reia cântecul și marchează sunetele medii cu tobița.
- Învăță să cânti pe note fragmentul colorat de pe portativ.

- Urmărește înălțimile notelor pe scărița de mai jos, apoi desenează și tu scărița pentru un fragment dintr-un cântec învățat:

Experimente cu sunete

Dicteu la telefon

Descoperă

Etape de lucru:

- Folosește două pahare de plastic pe care le găurești la bază cu un creion.
- Taie o bucată foarte lungă de sfoară pe care o fixezi cu câte un nod în gaura de la baza fiecărui pahar.
- Roagă un coleg să iasă afară din clasă, pe hol, departe, cât permite sfoara. Ține paharul la gură și dictează-i colegului câteva sunete învățate.
- Verifică sunetele pe care le-a scris colegul. Schimbați perechile și continuați dicteul.

Dacă vorbești în pahar, vibrațiile vocii tale se transmit de-a lungul sforii până la al doilea pahar aflat la urechea colegului.

Sfoara trebuie ținută întins pentru a favoriza transmisia sunetului.

Paharele se comportă ca amplificatoare de sunete.

Creațiile mele

Observă exemplele și apoi scrie, pe caiet, acrostihul* cuvântului *melodie*, împreună cu colegul/colega de bancă.

Iarnă, ne-aduci bucurii,	Sănătate
Agăți reci podoabe la geam,	Aventură
Răsfeți cu zăpadă copiii,	Nerăbdare
Ne pui țurțuri veseli pe ram.	Impuls
Acum te-așteptăm ca să vii.	Emoție

Cântă la un instrument

Urmărește pe varianta digitală filmul care îți arată cum să cânti cântecul *Iarnă veselă*.

Poți folosi și triola cu opt clape, apăsate în ordinea de mai jos:

3 5 3 5 6 6 5
4 6 4 6 7 7 6
8 5 5 5 8 8 5 6 6 5 4 3 2 1

Știi că...

În muzică există semne care pot modifica înălțimea sunetelor. Acestea se numesc **alterații** și sunt: **diezul** (♯), **bemolul** (♭) și **becarul** (♮). Diezul are rolul de urca un sunet, bemolul este semnul care coboară un sunet. Becarul este semnul care readuce la înălțimea inițială sunetul modificat de acțiunea bemolului sau a diezului.

* *acrostih*: poezie sau strofă în care literele inițiale ale versurilor alcătuiesc un cuvânt.

Sunetul și nota re²

Descoperă

- Citește versurile și descoperă unde este așezată nota **re²**. Intonează după auz cele două note **re**.

Am un frate mult mai mare,
Mai înalt, cu voce tare.
Eu stau jos, sub portativ,
Însă el e mai activ.

De pe a patra linie știe
Să creeze-o melodie.
Și cântăm noi amândoi
Eu **re¹**, el, **re²**.

Reține

Sunetul **re²** se cântă mai sus decât **do²**. Nota **re²** se scrie pe a patra linie a portativului.

Învățăm un cântec

Scoli, bunică, din pătuț

(după auz)

Colindă din folclorul copiilor – Iernut, Mureș

Repejor

1. Scoli, bu - ni - că, din pă - tuț, _____ Flo - ri - le dal - be
2. Că și ma - m'ar fi fă - cut, _____
3. Dar n-a - re foc și lo - pa - tă,

Și ne dă un co - vri - guț, _____ Flo - ri - le dal - be.
Da - că ea ar fi pu - tut. _____
Nici fă - i - nă mă - ci - na - tă,

Exersează

- Scrie pe un portativ, pe caiet, nota **re²**.
- Intonează pe note fragmentul colorat de pe portativ.
- Intonează cântecul cu bătaii din palme pe sunetele **re²**.
- Intonează cântecul, alternând* fragmentele pe note cu cele pe cuvinte.
- Citește ritmic următorul fragment:

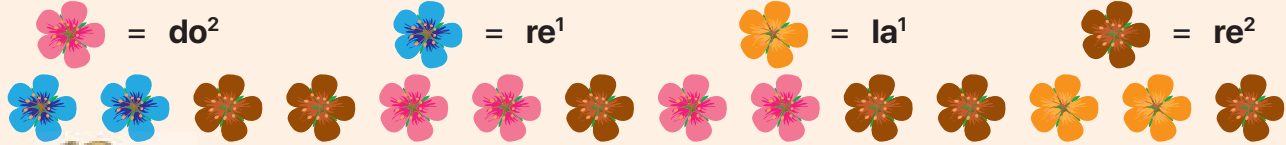

- Intonează pe pătrimile de la exercițiul anterior sunetul **re¹**, iar pe optimi sunetul **re²**.

* a alterna: a cânta pe rând.

- Scrie, pe portativul de mai jos, notele **re¹**, **la¹**, **do²** și **re²**, după cum îți arată legenda:

Lucrăm împreună

Discutați despre conținutul de emoții și sentimente transmis de piesă. Scrieți pe o foaie A4 ce apreciați la această lucrare. Vă puteți inspira din ideile de mai jos: • ritmul vioi • simplitatea melodiei • alternanța optimi-pătrimi.

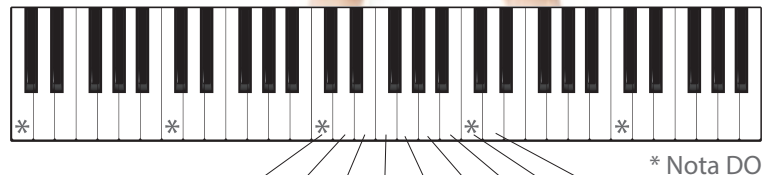
Imaginați-vă cum a procedat bunica și cum au încheiat copiii colindatul. Scrieți sfârșitul colindului pe o foaie A4.

Cântă la un instrument

Privește claviatura pianului și observă clapele, de la **do¹** la **do²**. Următoarea clapă după **do²** va fi **re²**.

Urmărește, pe varianta digitală, filmul care îți arată cum să cânti la pian notele învățate.

Mâna dreaptă

Mâna stângă

Creațiile mele

- Completează măsurile de mai jos cu note **re²**, având duratele potrivite. Intonează fragmentul pe note și apoi pe cuvinte.

- Creează o melodie, pentru versurile date, care să aibă și sunetul **re²**.

Audiază

Ascultă piesa *Bună seara, gospodari*, de pe varianta digitală.

- Cu ce prilej se cântă această piesă?
- Ce se sărbătorește în acea perioadă a anului?
- Cine interpretează piesa?

Genuri muzicale

Colindele

Reține

Colindul face parte din creația muzicală populară care se cântă cu o anumită ocazie. Este un cântec străvechi, de urare a gazdelor de către cetele de colindători, cu prilejul sărbătorilor de Crăciun, de Anul Nou, de Florii și de Paște.

Crăciunul vine cu merinde, cu jocuri, basme și colinde.

Învăță un cântec

Bună seara, gospodari

(Basarabia)

Repede ♩ = 112 (după auz)

1. Bu - nă sea - ra, gos - po - dari, Flo - ri - le dal - be dal - be
Gos - po - dari din ca - sa voas - tră.

2. Co - roa - nă de în - ge - raș,
Pen - tru li - sus co - pi - laș.

1. Ci - ne coa - se la fe - reas - tră, Flo - ri - le dal - be dal - be.
O co - roa - nă prea fru - moa - să?
Co - roa - nă de tran - da - firi,
Ca - re - a - vea să fi - e spini.

Exersează

- Intonează colindul cu bătaii din palme pe sunetele **re**².
- Învăță să cânti notele fragmentului colorat.
- Citește informațiile de la rubrica *Din lumea muzicii* de pe pagina 39 și stabilește din ce categorie de colinde face parte cel învățat.

Acompaniază

- Intonează cântecul, acompaniindu-te cu clopoței la începutul fiecărei strofe și cu zurgălăi la refren.

Lucrăm împreună

Împărțiți-vă în trei grupe și cântați pe rând sau împreună colindul, după cum vă indică profesorul.

Învăță un cântec

Și-am plecat să colindăm

(după auz)

Colindă din folclorul copiilor
(Transilvania)

Repejor

1. Și-am ple-cat să	co-lin dăm,	Mă-ruț, mă-r - gă - ri - tar,	Și-am ple-cat să	co - lin - dăm.
2. Pe la curți de	bo-ieri mari,		Pe la curți de	bo - ieri mari.
3. Dar bo - ie - rii	nu-s a - ca - să,		Dar bo - ie - rii	nu-s a - ca - să.
4. C-au ple-cat la	vâ-nă-toa-re,		C-au ple-cat la	vâ - nă - toa-re.

Exersează

- Intonează pe note fragmentul muzical colorat.
- Intonează colindul și execută bătăi din palme pe sunetele **re**².
- Intonează colindul, alternând fragmentele pe note cu cele pe cuvinte.

Din lumea muzicii

COLINDUL

- Primul colind, care se cântă la fiecare casă în ajunul Crăciunului, este colindul de ușă sau de fereastră. Prin acest colind se invocă trezirea gazdelor, pentru a-i întâmpina pe colindătorii care le aduc vestea nașterii lui Hristos.
- După ce colindătorii termină de cântat la fereastră, gazda îi invită în casă. Colindul pe care îl rostesc aici este colindul de masă, cântat în fața mesei încărcate de Crăciun.
- Urmează colindul „cel mare”, adresat gazdei. Ceata colindă apoi, pe rând, toți membrii familiei.

Proiect
Păstrători ai tradițiilor

Lucrăm împreună

- Realizați o cercetare, pentru a afla ce părere au colegii voștri din școală despre păstrarea tradițiilor. Scrieți răspunsurile pe foi A3, fără a le menționa numele. Expuneți-le pe holurile școlii. Împărțiți-vă în grupe de câte 4 elevi. Fiecare grupă își alege o temă. Alegeți clasa unde veți face cercetarea. Cu ajutorul profesorului, formulați întrebarea ce va fi adresată colegilor.
- **Teme de cercetat:** * De ce crezi că este importantă păstrarea tradițiilor legate de colindat? * Care sunt motivele pentru care mergi sau nu la colindat în perioada sărbătorilor de iarnă? * Din ce cauze crezi că merg copiii mai puțin la colindat, mai ales la oraș? * Ce soluții propui pentru păstrarea colindelor și a tradițiilor de Crăciun?

Legătura dintre text și melodie

Amintește-ți

- Amintește-ți colindul învățat lecția trecută.
- Rostește primul vers. Intonează melodia primului vers.
- Recită prima strofă. Intonează melodia primei strofe.
- Intonează întregul cântec.
- Care este fragmentul care se repetă identic în cântec?

În această lecție, vei învăța despre structura cântecului.

Reține

Majoritatea cântecelor sunt alcătuite din strofe, formate din două, patru sau șase versuri și din refren, care se repetă după fiecare strofă, uneori înainte de aceasta. La colindele românești, refrenul conține doar un vers, care se poate repeta o dată sau de două ori.

Completează, pe caiet, tabelul cu date din cântecele învățate în această unitate:

Cântecul	Numărul de strofe	Numărul de versuri din strofă	Strofa întâi	Strofa a treia	Refren
Iarnă veselă					
Bună seara, gospodari					

Învăță un cântec

Florile dalbe (după auz)

Colecția Timotei Popovici
Colindă din Banat

Potrivit

1. la scu - lați voi, bo - ieri mari, Flo - ri - le dal - be.
2. Că vă vin co - lin - dă - tori,
3. Și v-a - duc pe Dum - ne - zeu
4. Dum - ne - zeu a - de - vă - rat,

la scu - lați, ro - mâni plu - gari, Flo - ri - le dal - be.
Noap - tea pe la cân - tă - tori,
Să vă mân - tu - ie de rău.
Soa - re-n ra - ze - lu - mi - nat.

Semnul de repetiție

Descoperă

- Citește versurile și urmărește, pe partitura cântecului *Căprița*, semnul de repetiție învățat.
 - Ce se-aude? Un ecou?
 - Un fragment cântat din nou.
 - Dar pe foaia unde-i scris Cum se vede că e bis?
- Ce rol crezi că îndeplinește?

– Uite-un semn, e pus să-nveți
Tot fragmentul să-l repeți,
Semn de repetiție
Vechi și cu tradiție.

- Cum se scrie acest semn?

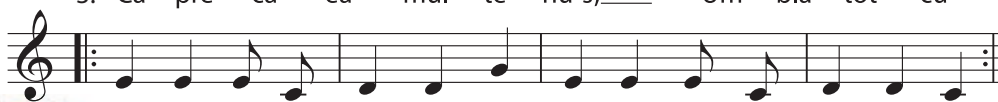

Învăță un cântec

Căprița (după auz)

1. Vi - ne	ca - pra	de la mun - te,	Cu ste - lu - țe	al - be-n frun - te.
2. As - ta-i	ca - pra	ade - vă - ra - tă,	Pe la șa - le	de - še - la - tă.
3. Ca - pre	ca ea	mul - te nu-s,___	Um - blă tot cu	coa - da-n sus.---

Ța, ța, ța, că - pri - ță, ța! Ța, ța, ța, că - pri - ță, ța!

Reține

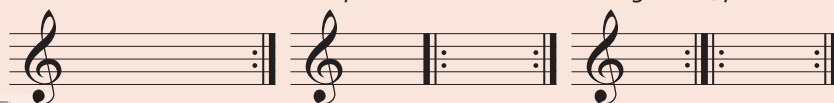
Semnul de repetiție este un semn de prescurtare a scrierii muzicale. Este redat printr-o bară dublă și două puncte aflate pe spațiile 2 și 3 ale portativului ||: și :|| .

În cazul în care pe un portativ se întâlnesc două fragmente care se repetă pe rând, se folosește **semnul dublu de repetiție**: ||: ||: .

repetare de la început

repetarea fragmentului
cuprins între semne

repetarea ambelor
fragmente, pe rând

Știi că...

Jocul Caprei este un obicei străvechi de iarnă. Capra se joacă în întregul sat, pentru a aduce noroc și belșug.

Exersează

- Ascultă pe varianta digitală cântecul *Pe câmpul cu florile*, pagina 54, și observă folosirea semnului dublu de repetiție.
- Intonează cântecele *La Ateneu*, pagina 24, și *Bună seara, gospodari*, pagina 38, respectând semnul de repetiție.

Nuanțele

Nuanțele fac parte din interpretare, adică acea parte a muzicii care te face să vibrezi, care te emoționează.

Joc muzical

Ecoul

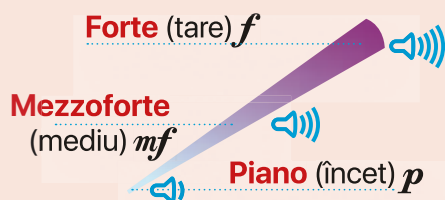
Împărțiți-vă în două grupe. Prima grupă va cânta un fragment din cântecul *Florile dalbe*, pagina 40, iar a doua va fi ecoul, adică va repeta ceea ce a cântat prima grupă. Apoi, se vor inversa rolurile grupelor.

- Care a fost intensitatea cu care a cântat prima grupă?
- Dar intensitatea celei de-a doua grupe (ecoul)?
- Care este legătura dintre text, melodie și intensitatea cu care ați cântat?

Reține

Intensitatea este însușirea unui sunet de a fi emis mai tare sau mai încet. Intensitatea este redată în muzică prin nuanțe. Acestea sunt strâns legate de conținutul creației muzicale. Termenii folosiți pentru nuanțe sunt preluați din limba italiană.

Învăță un cântec

Nu lăsa pe mâine

(după auz)

Muzica: Dumitru D. Stanciu

Versurile: Georgeta Moraru

grupa I grupa a II-a (ecou) grupa a III-a (ecou)

Forte **Piano** **Mezzoforte**

Nu lă - sa pe mâi - ne, nu!
Ce poți fa - ce chiar a - cu.

Lucrăm împreună

Împărțiți-vă în trei grupe și intonați cântecul conform indicațiilor de deasupra portativului.

Interpretați cu nuanțe și alte cântece învățate: *Înger, îngerășul meu* (pagina 12), *Cântecul țării* (pagina 28), *Căprița* (pagina 41).

Creațiile mele

Creează o scurtă melodie pe versurile de mai jos. Folosește nuanțele potrivite, în funcție de versuri și de melodia creată.

Trenul repede-a trecut:

Uuuuu! Uuuuuu!

Păsărelele-au tăcut.

Învățăm un cântec

Măine anul se-nnoiește

Plugușor de copii
(după auz)

Potrivit Mihăilești, Vlașca

1. Măi-ne A - nul se-n-no - ieș - te, Plu - gu - șo - rul se por - neș - te,
2. Bo - ii, bo - ii, di - na - in - te, Cu cor - ni - țe po - le - i - te,
3. Bo - ii, bo - ii de la roa - tă, Cu cor - ni - țe - le de pia - tră,

Plu - gu - șor cu șa - se boi, Plu - gu - șor mâ - nat de noi.
Bo - ii, bo - ii din mij - loc, Cu - cor - ni - țe - le de foc.
U - rați, flă - căi, mâ - nați, măi! U - rați, flă - căi, mâ - nați, măi!

Exersează

- Intonează acest cântec în nuanța *piano*. Ți se pare potrivită această nuanță? Ce nuanțe ți se par potrivite pentru a interpreta acest cântec? Explică de ce.
- Intonează cântecul *Înger, îngerașul meu*, pagina 12, în nuanța forte. Cum sună în această nuanță? Explică de ce.

Audiază

- Audiază Partea I din *Simfonia nr. 40*, de Wolfgang Amadeus Mozart, și descoperă nuanțele folosite. Ridică brațele pe nuanța **Tare** și mișcă degetele pe nuanța **Încet**.
- Ascultă din nou lucrarea și mișcă-te liber pe nuanța **Tare**. Rămâi nemișcat pe nuanța **Încet**.

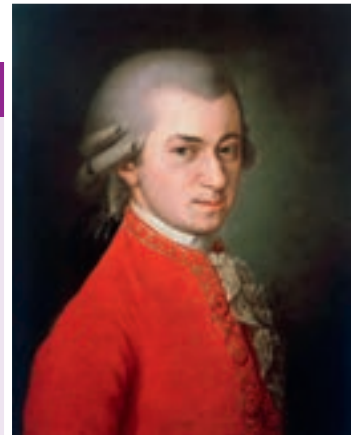

Compozitori celebri

Compozitorul **WOLFGANG AMADEUS MOZART** (1756-1791) s-a născut la Salzburg, în Austria. A fost un copil minune, care a susținut concerte și a scris primele sale compoziții încă de la vârsta de 5 ani.

A compus de-a lungul scurtei sale vieți 626 de piese, adevărate bijuterii muzicale.

Mozart trăia și simțea muzica în fiecare clipă. Compozitorul afirma: *Mă simt cuprins de muzică. Muzica este în mine.*

Știi că...

Plugușorul este un obicei străvechi, practicat în ajunul Anului Nou sau de Anul Nou. Flăcăii fac urări gazdelor pentru belșugul pământului. Ei trag o brazdă cu un plug adevărat în curte, apoi aruncă semințe de grâu sau de porumb, pentru a avea recolte bogate.

Sunetul și nota **mi²**

Descoperă

- Citește versurile și apoi răspunde la întrebări.
- Unde se scrie nota **mi²**?
- Cum va suna sunetul **mi²** față de **re²**?

Reține

Cel mai înalt sunet învățat până acum este **mi²**. Nota **mi²** se scrie pe al patrulea spațiu al portativului, între a patra și a cincea linie a portativului.

Mă mai știți voi, dragi copii?
Sunt pe prima linie – **mi**.
Sus, pe liniile trasate,
După **re²** am un frate,
E **mi²** și, cum v-am spus,
Stă pe ultimul spațiu, sus.

Învăță un cântec

La poartă la Ștefan Vodă (după auz)

Potrivit colind din Moldova

1. La poar - tă la Ște - fan Vo - dă, Le - ru - lui,
2. Dar vor - ba de ci - ne es - te, Le - ru - lui,

Dom - nu - lui, Bo - ie - rii s-au strâns la vor-bă.
Dom - nu - lui, De li - sus nă - cut în ies-le.

Exersează

- Intonează colindul cu bătaii din palme pe sunetele **re²**.
- Scrie pe un portativ, pe caiet, notele **do²**, **re²**, **mi²**, după cum îți arată legenda.

= **do²**
 = **re²**
 = **mi²**

Cântă la un instrument

Vizionează, pe varianta digitală, filmul care îți arată cum să cânti la pian notele învățate. Digația notată te va ajuta.

Do Re Mi Fa Sol La Si Do² Re² Mi²

5 4 3 2 1 5 4 3 2 1 Mâna stângă

1 2 3 4 5 1 2 3 4 5 Mâna dreaptă

Sunetele și notele **fa²**, **sol²**

Descoperă

- Citește versurile și află unde se scriu notele **fa²** și **sol²** pe portativ.

Chiar pe linia de sus
Pe **fa²** acum l-am pus.
Mai sus, plin de fericire
Stă **sol²** cu glas subțire.

Cocoțat și vesel spune:
– Sunt cel mai înalt din lume!
Cânt și stau deasupra lui,
Chiar a portativului.

Reține

Sunetele **fa²** și **sol²** se cântă mai sus decât **mi²**.

Nota **fa²** se scrie pe ultima linie a portativului.

Nota **sol²** se scrie deasupra ultimei linii a portativului.

Învăță un cântec

Flor'le'n dalbe lemn de măr

(după auz)

Corbi – Făgăraș

1. Flor' le'n dal - be lemn de mă - ru', la - m' te scoa - lă
2. Da' vin ju - nii

'cest domn bu - nu' De - mi fă - fo - cul cel mai bun.
Sa - tu - lu - i Ju - nii - s buni co - lin - dă - tori.

Exersează

- Ascultă cântecul și execută bătăi ușoare pe bancă pe sunetul **fa²**. Intonează fragmente din cântec sau cântecul în întregime, dacă vocea îți permite.
- Ascultă partea I din Simfonia a V-a de Ludwig van Beethoven. Urmărește cu degetul pe partitură sunetele **fa²** și **sol²**.

Simfonia a V-a

de Ludwig van Beethoven

- Scrie pe un portativ, pe caiet, notele **fa²** și **sol²**.

Portofoliu

Citește informațiile de pe această pagină. Scrie în jurnal despre obiceiul care ți-a plăcut cel mai mult. Scrie pe o foaie A4 despre un obicei de iarnă din zona în care locuiești. Menționează când se desfășoară, cine participă. Adaugă fotografii sau desene.

Tradiții de Crăciun în lume

Christmas

Rizdvo Radjestva

În **Bulgaria**, masa din noaptea de Crăciun este bogată în preparate de post, de 12 feluri, pentru fiecare lună a anului. Aceasta include legume fierte, nuci, orez, compot, fructe uscate, fasole. Gazdele își îndeamnă oaspeții să spargă o nucă. Dacă aceasta este bună, se așteaptă un an nou bun și bogat, dacă este stricată sau goală, atunci anul care vine se anunță găunos și lipsit de noroc.

Willia

Weihnachten

Noel

Noche Buena

Bozık

Jul

Natale

Germania a oferit lumii obiceiul de a împodobi bradul de Crăciun. Germanii aprind câte o lumânare în cele patru duminici dinaintea Crăciunului. Oratoriul înălțător al lui Johann Sebastian Bach încântă mulțimea venită în bisericile și catedralele germane după ascultarea slujbei religioase din seara de Ajun.

În **Islanda**, se decorează brazi artificiali, mai ales cu lumânări de diferite culori. De Ajun, se merge la slujbă, se dansează și se cântă în jurul unui foc. Copiii cuminți așteaptă să găsească daruri în cizmulite. Acestea sunt puse de cei treisprezece flăcăi de Crăciun – reprezentanții moșului. Copiii care nu sunt cuminți primesc cartofi!

În piețele din fața catedralelor **franceze**, povestea nașterii lui Hristos este jucată de actori. În fiecare locuință francezii construiesc o scenă a Nașterii, numită „creche”. În fiecare familie se pregătește „prăjitura celor Trei Magi”, care are ascunsă în ea un bob de fasole. Cine îl găsește devine Rege sau Regină pentru întreaga zi de Crăciun. Un alt obicei este ca, de Crăciun, copiii să plece în căutarea Magilor.

Englezii își decorează casele cu plante care rămân verzi tot timpul anului – iederă, vâsc, laur. Una dintre tradițiile de Crăciun constă în trimiterea către prieteni și rude a felicitărilor sau a cărților poștale de Crăciun. Din anul 1947, la fiecare Crăciun, Norvegia trimite Marii Britanii un imens brad de Crăciun care străjuiește Piața Trafalgar, în amintirea colaborării anglo-norvegiene din perioada celui de-al Doilea Război Mondial.

În **România**, de la Crăciun până la Bobotează, creștinii ortodocși din unele părți ale țării se salută cu: „Hristos Se naște!”, iar răspunsul este: „Slăviți-L!”. Preotul merge cu icoana din casă în casă, binecuvântând creștinii. După o veche tradiție, în cele trei zile de Crăciun masa nu se ridică, ea trebuie să rămână așternută și încărcată, pentru ca orice rudă, prieten sau străin poposit la prag să poată fi poftit de îndată să se înfrupte.

Recapitulare

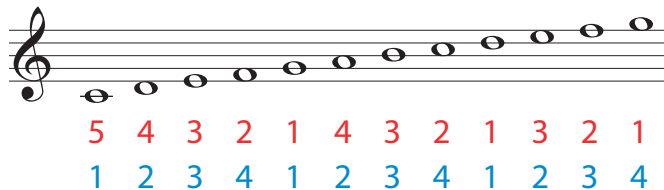
Joc muzical

Clovnul

Se alege un copil în rolul clovnului. Acesta va intona un cântec învățat în această unitate, în mai multe moduri, astfel:

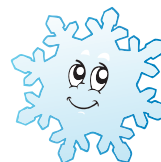
- schimbând parțial ritmul cântecului;
- schimbând înălțimea unui sunet din cântec;
- schimbând nuanțele cântecului.

Sesizează schimbările efectuate de clovn și cântă corect.

Apasă clapele pianului, utilizând degetele indicate cu ajutorul numerelor. Primul șir de numere reprezintă digitația pentru **mâna stângă**, iar al doilea se referă la **mâna dreaptă**.

Urmărește, pe varianta digitală, filmul care îți arată cum să cânti notele învățate.

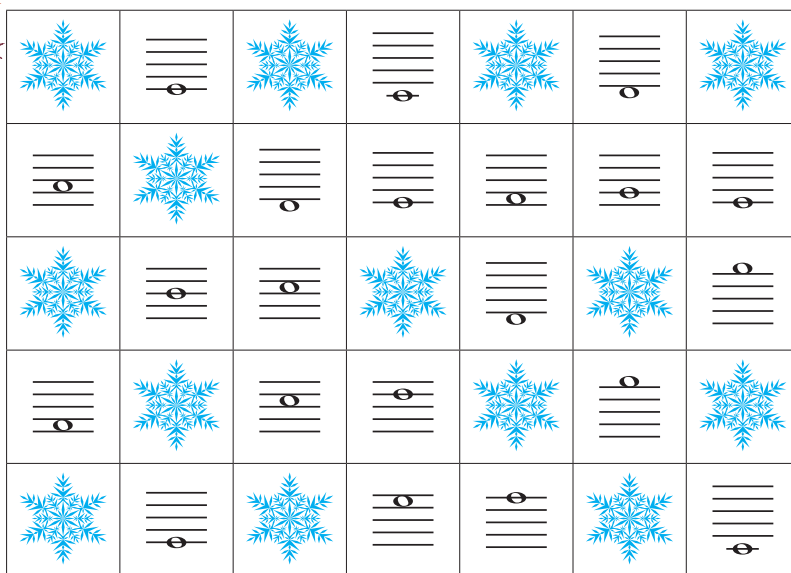
Joc muzical

Drumul vrăbiuței

Ajută vrăbiuța să ajungă la cuib, știind că drumul acesteia este format din notele corespunzătoare sunetelor mai înalte decât **sol**¹. Scrie, pe caiet, notele care alcătuiesc drumul vrăbiuței.

Ascultă, pe varianta digitală, notele care formează drumul vrăbiuței, pentru a te verifica.

Exersează

- Intonează un colind învățat în această unitate, folosind nuanțele potrivite.
- Transcrie pe caiet fragmentul care se repetă din colindul *Bună seara, gospodari*.
- Scrie notele **do**², **re**², **mi**², **fa**², **sol**², corespunzătoare celor scrise pe portativ.

Evaluare

1. Bifează căsuțele din dreptul enunțurilor care fac referire la colind.

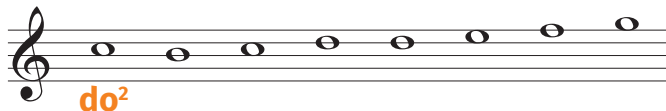
- a. Face parte din folclorul ocazional (care se cântă cu o ocazie). ☐
- b. Este un obicei străvechi, de urare pentru belșug, practicat de Anul Nou. ☐
- c. Refrenul lui constă într-un vers ce se repetă o dată sau de două ori. ☐
- d. Este un cântec străvechi de urare a gazdelor, cu prilejul Crăciunului. ☐
- e. Cântăreții îl cântă la ușă sau la fereastră pentru a trezi gazdele. ☒

2. Scrie, pe caiet, și apoi intonează versurile pentru:

- a. un fragment scris cu semn de repetiție în colindul *Căprița*;
- b. prima strofă a colindului *Bună seara, gospodari*;
- c. refrenul colindului *La poartă la Ștefan Vodă*.

3. Scrie trei enunțuri în care să prezinți termenii de nuanță. Verifică informațiile prezentate, cu colegul de bancă.

4. Scrie, pe caiet, denumirile notelor corespunzătoare fragmentului:

5. Intonează un cântec învățat în această unitate, folosind clopoțelul la refren.

ITEM	FOARTE BINE	BINE	SUFICIENT
1	Bifează cele trei răspunsuri corecte.	Bifează două răspunsuri corecte.	Bifează un răspuns corect.
2	Rezolvă cele trei sarcini.	Rezolvă două dintre sarcini.	Rezolvă doar o sarcină.
3	Scrive denumirile celor șase note.	Scrive denumirile a patru note.	Scrive denumirile a două note.
4	Scrive trei enunțuri despre nuanțe.	Scrive două enunțuri despre nuanțe.	Scrive un enunț despre nuanțe.
5	Intonează un cântec folosind clopoțelul la refren.	Intonează un cântec cu mici ezitări, folosind clopoțelul la refren.	Intonează un cântec cu ajutorul colegilor, folosind clopoțelul.

Nu uita să completezi *Fișa de observare a comportamentului* (pagina 95) pentru această unitate de învățare.

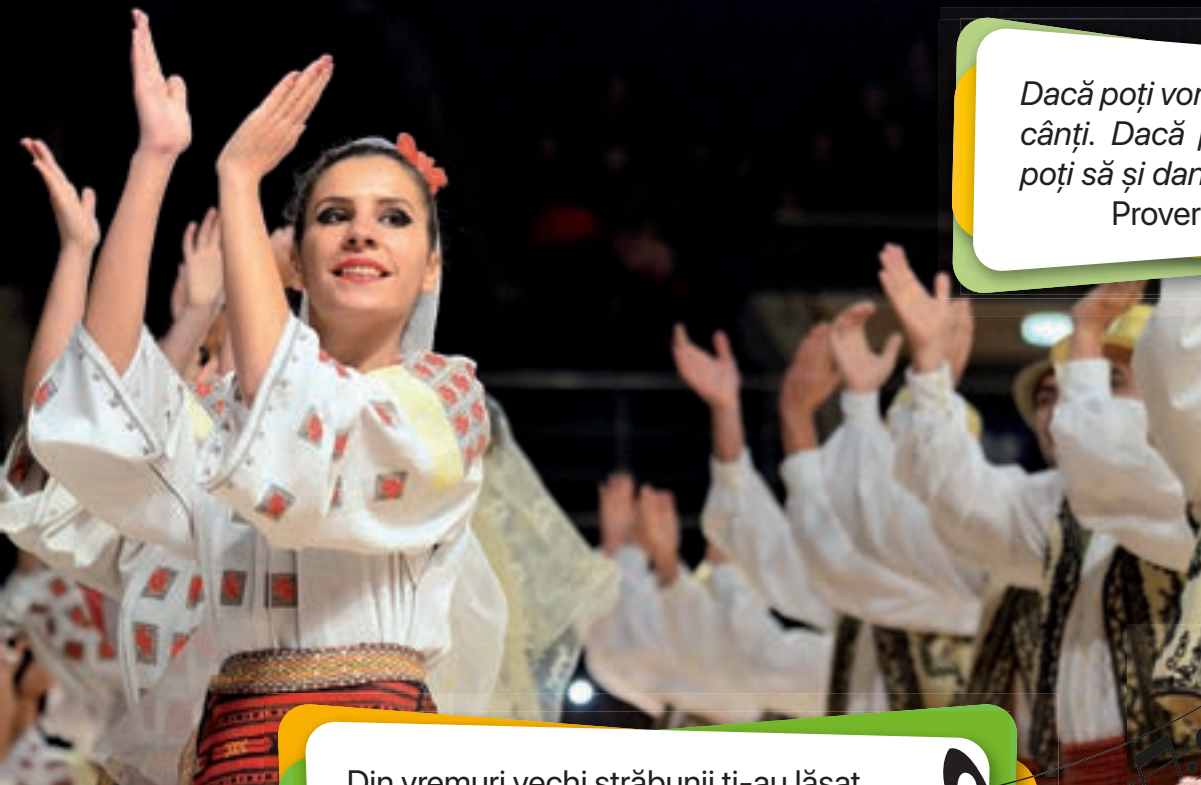
Unitatea 4

Tezaur folcloric

Dacă poți vorbi, poți să și cânti. Dacă poți merge, poți să și dansezi.

Proverb românesc

Din vremuri vechi străbunii ți-au lăsat
Tradiții, obiceiuri de păstrat,
Comori ce ne îmbogățesc pe toți,
Iar voi le duceți mai departe la nepoți:
Să știi colinde, dansuri din bătrâni,
Cântări ce spun că noi suntem români!

Conținuturi

- Folclorul copiilor
- Dansuri populare
- Percuție corporală
- Sunetul și nota **si** sub portativ

Competențe: 1.1; 1.2; 2.1; 2.2; 3.1; 3.2; 3.3

Folclorul copiilor

Amintește-ți din clasa a III-a

- Citește versurile și scrie cu ce scop au fost compuse.
- Amintește-ți cântecul *Melc, melc, codobelc*. Explică de ce îi cântă copilul melcului. Intonează și alte cântece din folclorul copiilor, învățate în clasa a III-a.

*Ini-mini, mani, mor,
Ține-un pește de picior.
Dacă peștele oftează,
leși afară și dansează.*

Reține

Folclorul copiilor cuprinde creații în proză sau în versuri. Prin cântec și joc, copilul ia contact cu mediul înconjurător pentru a-l cunoaște. Unele creații folclorice sunt produse de copii pentru amuzament. O mare categorie de cântece și poezii însoțesc jocurile copiilor.

Cântecele din folclorul copiilor sunt foarte vechi, au o melodie simplă și versuri scurte.

Învăță un cântec

Toba

Potrivit din folclorul copiilor

1. To - ba ma - re su - nă ta - re bum, bum, bum,
bum, bum, bum, Al - tă me - lo -
di - e n-a - re, bum, bum, bum, bum, bum, bum.

Știai că...

Primele informații despre jocurile copiilor din Țara Românească le prezintă Anton-Maria del Chiaro, secretarul domnitorului Constantin Brâncoveanu (1654-1714), în cartea *Revoluțiile Valahiei?*

Nor, nor dragălaș (după auz)

Potrivit din folclorul copiilor

Nor, nor, dră - gă - laș, A - dă ploa - ie, no - u - raș!
Ca să creas - că gră - ne - le, Să se fa - că pâi - ni - le.

Mărăcine, mărăcine

Repejor (după auz) din folclorul copiilor

1. Mă - ră - ci - ne, mă - ră - ci - ne, La ti - ne nu vin al - bi - ne,
2. Că ești rău și în - țepi ta - re Toți co - pi - ii în pi - cioa - re.

Numărătoare

Potrivit (după auz) din folclorul copiilor

Într-un co-pă - cel, Stă un gân-dă - cel, Și nu-mă-ră, u-nu,doi, leși a-fa-ră din-tre noi.

Baba-oarba

Potrivit (după auz) din folclorul copiilor

1. Ba - ba oar - ba, hai la joc, Scoa - te na - su' din co - joc
2. Vi - no, prin - de - mă pe mi - ne, Că și eu te-am prins pe ti - ne.

Exersează

- Alege un cântec din folclorul copiilor și completează, pe caiet, tabelul de mai jos:

Elementele prezentate	Numărul de strofe	Numărul de versuri al strofei	Notele prin care este redată melodia	Duratele de note cunoscute

- Intonează cântecele alternând fragmentele cu voce și cele în gând, după indicația dirijorului.
- Intonează cântecele însoțite de acompaniamentul instrumental de pe varianta digitală.

Creațiile mele

- Completează versurile pentru a crea numărători asemănătoare celor din folclorul copiilor.
An, tam, dili, dam,
Stă o rândunea pe-un ...
Când la cuib ea va ...
leși afară ...
- Prezintă colegilor numărătorea creată de tine.
- Creează o melodie pe versurile realizate. Urmează etapele de mai jos:
A. Stabilește măsura în care va fi scrisă melodia după accentele versurilor.
B. Stabilește duratele de notă potrivite.
C. Creează melodia pe care o dorești.
D. Cântă melodia pe versuri, respectând duratele alese.

Descoperă

Vizionează pe internet *Horă din Moldova* și răspunde la întrebările de mai jos:

- Ce fac dansatorii din film?
- Cum sunt îmbrăcați aceștia?
- Ce instrumente execută melodia?

Reține

Poporul român are dansuri de o deosebită bogăție și varietate, care se execută individual sau în grup, și care diferă de la o regiune la alta. Dansurile românești sunt apreciate în întreaga lume pentru frumusețea și originalitatea lor. Fiecare dans are ca suport muzical o melodie caracteristică. Dansurile populare fac parte din creația populară. Unele dansuri se execută cu anumite prilejuri, altele nu.

Hora este un dans românesc vechi, răspândit în toată țara. Se joacă de către femei și bărbați, în cerc mare, dansatorii ținându-se de mâini. Hora este dansul reprezentativ al românilor.

Învăță un cântec

Joc așa cum este hora

(după auz)

Cântec popular

Repejor

1. Joc a - șa cum es - te ho - ra, Nu-i în ța - ra ni - mă - nu - ia.
 2. Cât e lu - mea să tră - ias - că Ho - ra mân - dră, ro - mâ - neas - că.
 3. De la mun - te pân - la ma - re Să în - tin - dem ho - ra ma - re.

Doi pași î - na - in - te și doi î - na - poi, Vezi a - șa se joa - că Ho - ra pe la noi.

Exersează

- Intonează cântecul cu bătăi din palme pe optimi și cu bătăi din picior pe doimi.
- Intonează cântecul și dirijează.

Creațiile mele

- Creează o melodie care să conțină combinații ritmice de pătrimi și doimi, pentru versurile de mai jos:
Sus piciorul, sus! Cântă, lăutare,
Jos piciorul, jos! Viersul cel frumos!

Mișcare pe muzică

- Amintește-ți pașii de horă învățați în clasa a III-a.
- Așezați-vă în cerc, prinși de mâini, cu coatele îndoite. Executați doi pași înainte și doi pași înapoi, începând cu dreptul. Apoi, executați din nou doi pași înainte și o bătaie cu stângul. Urmează doi pași înapoi, începând cu stângul, apoi se execută o bătaie cu dreptul. După ce ați învățat bine pașii, formați două grupe: o grupă va cânta melodia, cealaltă grupă va dansa. Reluați cântecul și inversați sarcinile grupelor.

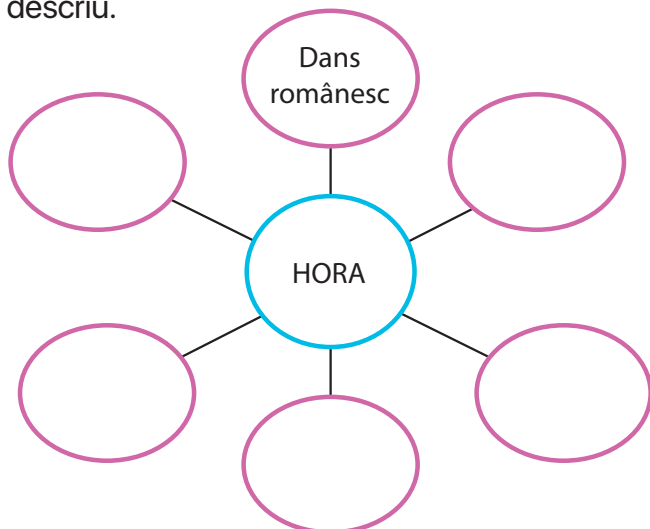
Din lumea dansului

- Hora se poate juca în cerc sau în șir, participanții ținându-se de mâini sau după umeri.
- Hora are multiple variante și denumiri, desemnând: *mișcarea* (horă lentă, horă iute); *direcția* (horă la dreapta, horă la stânga, horă bătută); *numele* persoanei sau al evenimentului în cinstea căruia este interpretată (*Hora miresei*, *Hora Ilenuței*, *Hora nunții*).

Învăță să înveți

Ciorchinele

- Ciorchinele te ajută să stabilești legături între elementele studiate, să faci comparații și clasificări.
- Cum procedezi?
- În centru, se notează noțiunea la care ne referim, apoi se trasează sateliții acesteia și, de la fiecare, ideile care o descriu.

Aplică

- Completează, pe caiet, ciorchinele cu expresii, cuvinte sau idei legate de horă.

Știi că...

Hora Sântiliei era un obicei practicat în ziua de 20 iulie, de Sf. Ilie. Ciobanii coborâți de la stâne își „băgau drăguțele în joc”. Intrarea unei fete în joc, în prezența comunității sătenești, era un pas obligatoriu pentru ca aceasta să se poată căsători.

Audiază

Ascultă pe internet piesa *Pe câmpul cu florile*, în interpretarea Mariei Tănase. Răspunde la întrebări.

- În ce viteză se cântă această melodie, în comparație cu hora?
- Ce poți spune despre vocea Mariei Tănase?

Sârba

Reține

Sârba este un dans popular românesc răspândit în toată țara. Se joacă de obicei în cerc, într-o mișcare foarte vioaie.

Sârba are multiple variante și denumiri, desemnând numele lăutarului care o cântă: *Sârba lui Pompieru* (lăutar din Ploiești), *Sârba lui Ilie*, *Sârba lui Vasile*, sau a evenimentului în cinstea căruia este interpretată (sârbă de nuntă etc.).

Învăță un cântec

Pe câmpul cu florile

Repejor

Ă Ă - u - ă, ă - u - ă, ă - u - u - ă, ă - u - ă!

1. Pe câm - pul cu flo - ri - le, Ă - u - ă, - ă - u - ă,
 Mă du - sei cu o - i - le,
 2. Pe câm - pul cu ghi - o - cei,
 Mă du - sei cu mie - lu - ștei,

ă - u - ă, ă - u, ă - ă - u, - ă - u, ă - u, ă, ă - u - ă!

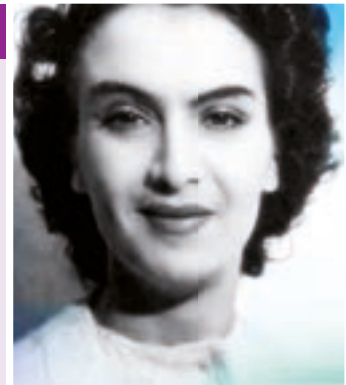
Exersează

- Intonează prima parte a cântecului, separat, ca pe o vocaliză, până o înveți. Apoi, leagă această parte cu prima strofă.
- Intonează cântecul și bate din palme pe fragmentele care se repetă.
- Intonează cântecul și marchează doimile cu un clopoțel.

Interpreți celebri

MARIA TĂNASE (1913–1963) a fost o cântăreață renumită în întreaga lume. Marele istoric Nicolae Iorga spunea că este „pasărea măiastră care știe să zică cântecele noastre ca nimeni alta”. Repertoriul extrem de vast al Mariei Tănase a cuprins cântece din toate regiunile României și din toate categoriile: doine, cântece de nuntă, cântece de leagăn, de joc (hore, sârbe), de dragoste, de petrecere.

Experimente cu sunete

Cântă la... sticle!

Vei învăța să cânti la sticle prima parte a cântecului *Pe câmpul cu florile*.

Etape de lucru:

1. Ai nevoie de cinci sticle pe care să le umpli cu apă.
2. Ascultă sunetul **sol** redat de orgă. Uplete o sticlă cu apă și lovește-o ușor, cu o lingură.
3. Uplete treptat celelalte sticle cu apă din ce în ce mai multă, pentru a obține sunetele **si**, **re**². Apoi umplete celelalte sticle rămase cu apă din ce în ce mai puțină, pentru a obține sunetele **fa**, **re**. Pune etichete pe sticle cu sunetele pe care le reprezintă.
4. Lovește ușor cu lingura în sticle, în ordinea notelor aflate pe portative. Vei obține fragmentul muzical dorit. Urmărește, ca model, filmul de pe varianta digitală.

Descoperă

Atunci când atingi cu lingura, aerul din sticlă vibrează, creând sunete. În sticlele cu mai multă apă și mai puțin aer se produce un sunet mai înalt. Când se află mai mult aer în sticle și mai puțină apă, se creează un sunet mai grav.

Creațiile mele

- Folosește orchestra de sticle pentru a compune propriile tale creații.
- Prezintă compozițiile tale colegilor. Aceștia vor intona cu vocile ceea ce tu ai cântat la sticle. Pe rând, vor fi compozitori și alți colegi.

Brâul

Unele dansuri sunt însoțite de strigături, chiuături, fluierături care exprimă bucuria de a dansa. Un astfel de joc vei învăța în această lecție.

Învățăm un cântec

Brâul* (după auz)

Voi Versuri: Florentina Chifu

Cântec popular

I-a - uzi brâ - ul, Pe la por - ti - ță tre - ce vi - oi, Ba-teți pi - cio-rul, la
 Tre - ce râ - ul, hai-deți la joc să mer-gem și noi! Sus voi-ni - ceș-te stri-

stân - ga săl - tați, săl - tați, Și iar la dreap - ta toți brâ - ul ju - cați.
 gați și săl - tați vi - oi, Că-a - șa se joa - că un brâu pe la noi.

Hei, hop, hei, hop! Bi - ne se joa - că un brâu pe la noi!

Reține

Brâul este un dans românesc jucat mai ales de bărbați și răspândit aproape în toată țara. Melodia este însoțită deseori de strigături. Se joacă într-o mișcare rapidă. Brâul se dansează în semicerc sau în linie, cu brațele prinse de cingătoarea (brâul) vecinului.

Exersează

- Identifică notele învățate de pe ultimul portativ al cântecului și intonează-le.
- Intonează cântecul și marchează cu tobița doimile.

Mișcare pe muzică

Învățăm pașii acestui dans: cu picioarele ușor depărtate, se ridică piciorul stâng spre dreptul, apoi piciorul drept spre cel stâng, urmați de trei pași laterali spre stânga cu piciorul drept. Se reia mișcarea de la început cu piciorul drept spre stângul și cei trei pași laterali cu piciorul stâng spre dreapta. Împărțiți-vă pe grupe: o grupă va cânta brâul, iar cealaltă grupă va juca dansul. Repetați cântecul și inversați sarcinile grupelor.

*brâu: cingătoare lată de lână, de piele sau de mătase, purtată de țărani.

Proiect

HORA ÎN ARTĂ

Literatură

Ion Creangă

„Dragi mi-erău șezătorile, clăcile și horile
și toate petrecerile din sat, la care luam
parte cu cea mai mare însuflețire. Ș-apoi
Humuleștii erau sat vechi răzășesc, cu
flăcăi voinici și fete mândre, care știau
a învârti și hora, dar și suveica.”

Amintiri din copilărie

George Coșbuc

„Trei pași la stânga linișor
Și alți trei pași la dreapta lor:
Se prind de mâini și se desprind
Se-adună-n cerc și iar se-ntind
Și bat pământul tropotind
În tact ușor”.

Nunta Zamfirei

Pictură

Hora, de Nicolae Grigorescu

Hora de la Aninoasa, de Theodor Aman

Lucrăm împreună

- Analizează împreună cu colegii dialogurile obținute și ce v-a plăcut mai mult din filele de proiect.
- Ați realizat toate produsele planificate? Au participat toți elevii?
- Discutați despre cum v-ați simțit lucrând la acest proiect. Ce vi s-a părut ușor și ce a fost dificil? Ce sfaturi pentru proiectele viitoare trebuie să rețineți?

- Imaginați-vă că Literatura, Pictura, Dansul și Muzica sunt persoane. Împărțiți-vă în grupe de câte 4 elevi, fiecare elev reprezentând una din aceste arte. Realizați un dialog în care fiecare dintre arte scoate în evidență însușirile horei.

Exemplu: Pictura

Eu folosesc culori vii, care prezintă cercul, forma perfecțiunii în artele vizuale. În jocul popular, cercul viu al dansatorilor este simbolul unirii.

- Scrieți dialogurile voastre, apoi citiți-le în fața colegilor.
- Notați pe caiete ce informații noi ați aflat despre horă din dialogurile colegilor.

Percuție corporală diversă

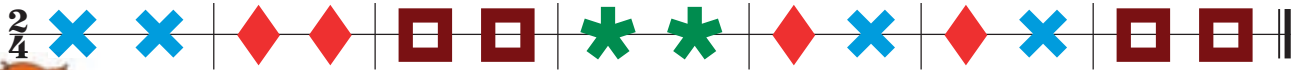
Joc muzical

Codul secret al percuției corporale

- Reține semnificația fiecărui semn al codului de mai jos, pentru a realiza percuția corporală pe tot parcursul manualului:

- ✕ bătaie din palme ♦ bătaie din picior
 □ pocnet din degete ✱ lovire ușoară a coapselor

- Descifrează codul și execută mișcărilor de percuție corporală de mai jos:

Instrumentele de percuție produc sunete atunci când instrumentistul le atinge, le lovește sau le scutură. Aceste tehnici pot fi aplicate și asupra corpului tău.

Reține

Cele patru procedee de bază ale percuției corporale sunt:

- bătaia din picioare, tropăitul;
- lovirea ușoară a coapselor (fie coapsa stângă, fie cea dreaptă sau ambele deodată);
- bătaia din palme;
- pocnetul din degete.

Există însă și alte posibilități de a produce astfel de sunete: lovirea pieptului, clic cu limba în cerul gurii, frecarea palmelor.

Joc muzical

Mesaje

- Scrie pe tablă mesaje folosind codul percuției corporale. Colegii trebuie să le descifreze și să le execute.
- Adaugă noi semne în codul secret al percuției.

↑ clic cu limba în cerul gurii

◆ lovirea ușoară a pieptului

✎ frecarea palmelor

● bătaie din palme cu brațele ridicate deasupra capului

- Descoperă semnele din codul percuției corporale și execută-le.

Creațiile mele

- Creează exerciții ritmice folosind percuția corporală.
- Realizează exercițiile în fața colegilor, urmând ca aceștia să le repete identic.

Audiază

- Vizionează pe internet dansurile *Călușul* și *Brâul*, cu formația bărbătească din Băgău. Observă mișcările folosite de dansatori. Transcrie pe caiet textul de pe etichetele de mai jos, care redau procedee de percuție corporală întâlnite în dansurile românești.

Strigături și chiuituri

Piruetă și reverențe

Grupe de pași succesivi

Bătăi din palme sau picioare

Pocnete din degete

Bătăi pe cizmă

Pași mărunți

Bătăi pe pulpă

Bătăi pe călcâi

Pași laterali

Lucrăm împreună

1. Formați un cerc. Audiați piesa *Mica serenadă*, de Wolfgang Amadeus Mozart, Partea I, și executați următoarele mișcări în timp ce vă deplasați pe muzică:

a. bătaie pe coapse; **b.** bătaie din palme; **c.** mâinile pe umeri; **d.** bătaie din palme deasupra capului.

Continuați deplasarea efectuând mișcările de mai sus și introducând comenzi noi, astfel:

- Schimbarea sensului deplasării când conducătorul jocului rostește cuvântul *Bum!*
- Executarea mișcărilor de percuție corporală pe loc când se rostește cuvântul *Bim!*
- Clic cu limba în cerul gurii pe mișcarea următoare la rostirea cuvântului *Ding!*
- Rostirea unei formule de salut (Bună dimineața!) la auzul cuvântului *Dong!*
- Omiterea unei mișcări de percuție corporală când se rostește cuvântul *Bang!*

2. Introduceți și alte comenzi, inventate de voi.

Sunetul și nota **si** sub portativ

Citește versurile și intonează după auz sunetele de mai jos.

- Cum se aude sunetul **si** în comparație cu **do**?
- Cum se scrie nota **si** sub portativ?

Mă prezint acum, copii,
Sunt mai jos ca **do**, sunt **si**!
Când mă scrii, e necesară
Linie suplimentară,
Ce o pui cu un motiv:
Să scrii **si** sub portativ!

Reține

Muzicienii deosebesc sunetele și notele cu aceeași denumire adăugând cifra 1 tuturor sunetelor cuprinse între **do¹** și **do²**. Sunetul **si** se cântă mai jos decât **do¹**. Nota **si** se scrie sub portativ, sub linia suplimentară pe care este scris **do¹**.

Învățăm un cântec

Ce mi-e mie drag în lume?

(după auz)

Versuri populare

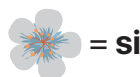
Muzica: Timotei Popovici

1. Foa - ie ver - de, foa - ie ver - de trei a - lu - ne, Ce mi-e mi - e
2. Și mi-e drag pru - nul cu pru - ne, pru - nul cu pru - ne Și o - mul cu
drag în lu - me, drag în lu - me? Că - te - cul de dor și
vor - be bu - ne, vor - be bu - ne. Și mi-e drag nu - cul cu
drag, Zis din flu - ier, zis din flu - ie - raș de fag.
nuci Și o - mul cu vor - be dulci, cu vor - be dulci.

1. Scrie pe caiet modul cum comunică cu cei din jurul tău și spune dacă folosești *vorbe bune* sau *vorbe dulci* în comunicare.

2. Scrie pe caiet, pe un portativ, notele **si**, **do**¹, **re**¹, **mi**¹, după cum îți arată legenda:

= do¹= re¹

= si

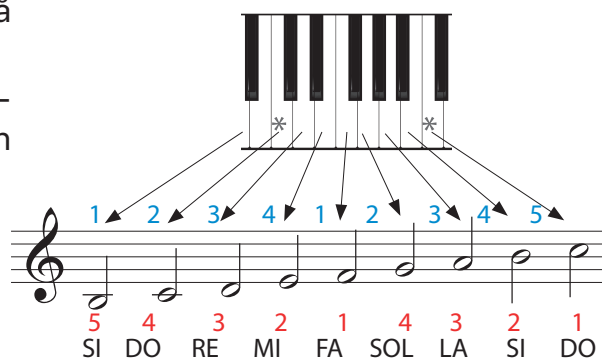
= mi¹

3. Intonează sunetele corespunzătoare notelor scrise la exercițiul 2.

Cântă la un instrument

- Urmărește în manualul digital filmul care îți arată interpretarea la pian a cântecului învățat.
- Folosește xilofonul numerotând plăcuța corespunzătoare lui **si** cu VII. Lovește cu bețișorul în ordinea următoare:

3 2 3 4 5 6 5 4 3 2 3 4 5 /
 3 2 3 4 5 6 5 4 3 1 2 VII 1 /
 VII 1 2 2 3 4 3 2 3 /
 3 2 3 4 5 6 5 4 3 1 2 VII 1

Creațiile mele

- Răspunde la întrebarea exprimată de titlul cântecului *Ce mi-e mie drag pe lume*, cu un răspuns muzical care să conțină și sunetul **si**.

Exemplu:

Recapitulare

Învăță un cântec

Horă din Banat

mf Foa - ie ver - de - bu - su - ioc, *p* Prin - de - mi - te co - lea - n joc.

mf Toa - tă - zi - ua *p* să - ju - căm, Pă - nă - n. sea - ră să - cân - tăm.

Chi - u - ieș - te, nu stri - ga, Să ră - su - ne u - li - ța.

Amintește-ți
ce ai învățat în
această unitate.

Exersează

- Intonează cântecul și marchează pauzele de optime cu tobița.
- Intonează strofele ca solist. La refren va cânta toată clasa.

Mișcare pe muzică

Creează un nou dans pe melodia învățată, combinând pașii jocurilor populare învățate. Exemplu: la strofă – pașii de horă, la refren – pașii laterali de la *Brâul*.

Joc de cuvinte

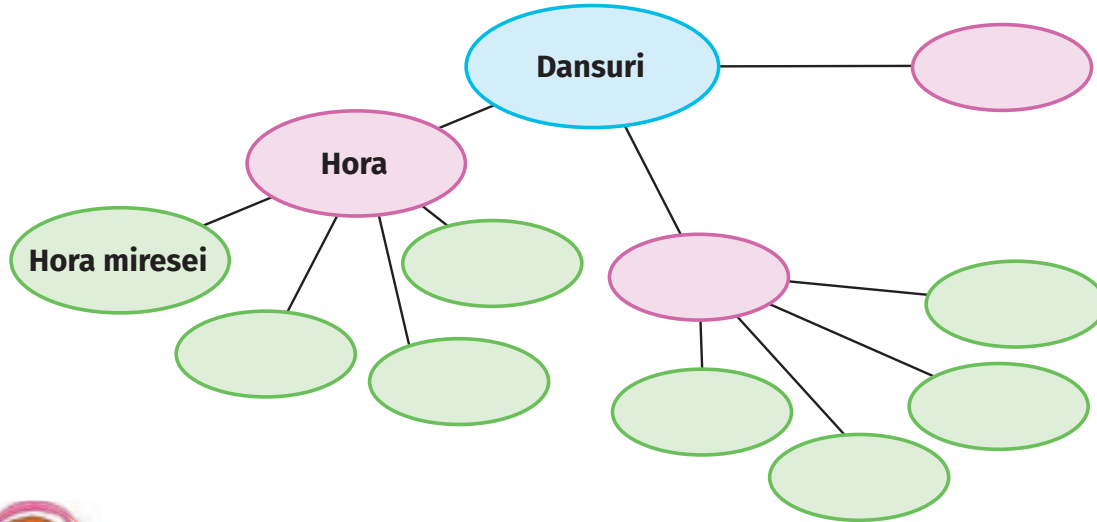
Completează, pe caiet, căsuțele, cu literele corespunzătoare cuvintelor din definiții. Află cuvântul de pe verticală.

1. Pașii de brâu sunt trei la stânga și trei la ...
2. Cel mai răspândit dans românesc.
3. Pașii de horă sunt: doi înainte și doi ...
4. Dans românesc rapid.
5. Dans jucat cu brațele prinse de cingătoarea vecinului.
6. Brâul este însoțit de fluierături și ...
7. Brâu purtat peste cămașă.

1.									
2.									
3.									
4.									
5.									
6.									
7.									

Completează, pe caiet, ciorchinele de mai jos, cu date despre dansurile învățate.

Audiază

Ascultă *Hora staccato**, de Grigoraș Dinicu, și mișcă-te liber pe muzică. Completează, în **Jurnalul de spectator**, impresiile, sentimentele, emoțiile produse de audierea piesei. Notează instrumentele muzicale pe care le-ai remarcat.

Joc muzical

Hora cu surprize

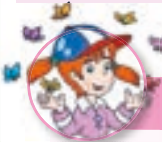
Dansatorii se vor așeza în cerc și vor începe să danseze pe o melodie populară. La un moment dat, conducătorul jocului va adresa dansatorilor diferite comenzi, sub formă de strigături.

Exemplu:

*Frunză verde siminoc,
Joacă hora tot pe loc!
Frunză verde de trifoi,
Joacă hora înapoi!
Frunză verde busuioc,
Toate fetele-n mijloc!*

Colegii vor executa comenzile.

*Frunză verde de cicoare,
Chiuți cu toții tare!
Frunză de măr înflorit,
Joacă hora ghemuit.
Frunză verde de mohor,
Joacă hora-ntr-un picior!*

Creațiile mele

Creează și tu strigături în versuri, pe care colegii să le redea în timp ce dansează.

Portofoliu

Iubesc dansul românesc

Explică, în 7–9 enunțuri, de ce sunt apreciate dansurile românești. Adaugă desene, versuri, fotografii care să susțină ideile prezentate de tine și realizează o fișă pentru portofoliu.

* *staccato*: mod de interpretare a unei piese sacadat, prin pauze foarte scurte față de celelalte note.

Evaluare

1. Bifează enunțurile care fac referire la sârbă.

- a. Se joacă într-o mișcare foarte vioaie. ☐
- b. Dansatorii au brațele prinse de cingătoarea vecinului. ☐
- c. Este denumită după numele lăutarului care o cântă. ☐
- d. Pașii de dans sunt doi înainte și doi înapoi. ☐
- e. Se joacă în cerc sau semicerc. ☐
- f. Este denumită în cinstea evenimentului la care se joacă. ☒

2. Scrie pe caiet, pe un portativ, notele corespunzătoare sunetelor cântate de copii.

3. Citește ritmic duratele de note din fragmentul de mai jos.

Recunoaște melodia unui dans învățat, după duratele de note, și intonează fragmentul corespunzător. Verifică împreună cu un coleg corectitudinea răspunsului.

4. Descrie, în trei enunțuri, unul dintre dansurile învățate.

5. Cântă melodia unui dans învățat în această unitate, apoi execută pașii de dans pe melodia interpretată de colegi.

ITEM	FOARTE BINE	BINE	SUFICIENT
1	Bifează trei căsuțe corespunzătoare răspunsurilor corecte.	Bifează două răspunsuri corecte.	Bifează un răspuns corect.
2	Scrie corect cele șase note.	Scrie corect patru note.	Scrie corect două note.
3	Recunoaște melodia și o intonează.	Recunoaște melodia cu ajutorul colegilor și o intonează.	Recunoaște melodia și o intonează cu ajutorul colegilor.
4	Descrie în trei enunțuri un dans.	Descrie dansul în două enunțuri.	Scrie un enunț despre un dans.
5	Intonează corect melodia, însoțit de pașii de dans.	Intonează melodia și execută pașii de dans cu ajutorul colegilor.	Intonează melodia și execută o parte din pașii de dans.

Nu uita să completezi *Fișa de observare a comportamentului* (pagina 95) pentru această unitate de învățare.

Unitatea 5

În ritm de dans

Și fluturii dansează
Cu florile deodată,
Pe muzica naturii
Ce este minunată!
Iar noi știm că și dansul
E-o artă-ncântătoare
Ce exprimă armonia
Cu grație-n mișcare!

- Cum te simți când dansezi?
- Ce dansuri cunoști?
- Ce rol joacă muzica și dansul în viața oamenilor?

Conținuturi

- Măsura de trei timpi
- Menuetul
- Valsul
- Sunetul și nota **la** sub portativ
- Sunetul și nota **sol** sub portativ
- Dansuri de societate
- Dansuri moderne
- Mișcări libere
- Mișcări sugerate de ritm, melodie, expresivitate

Competențe: 1.1; 1.2; 2.1; 3.1; 3.2; 3.3

Pentru a dansa, pune mâna
pe inimă și ascultă sunetul
sufletului tău.

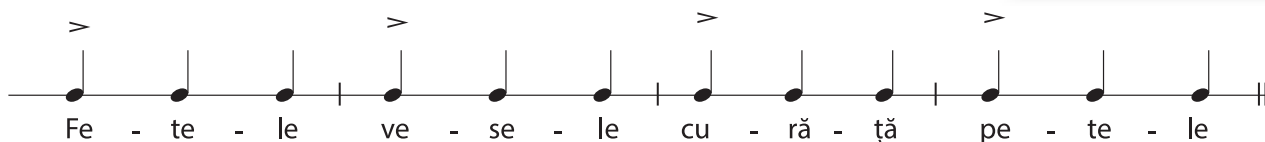
Eugene Louis Faccuito
(1925-2015), dansator
și coregraf american

Măsura de trei pătrimi

Amintește-ți

- Amintește-ți ce ai învățat în unitatea 2 despre cum se măsoară timpul în muzică.
- Citește ritmic versurile de mai jos, executând o bătaie ușoară pe bancă, pe silabe accentuate.

- Câte silabe accentuate ai rostit?
- Cât de dese au fost accentele?
- Câți timpi neaccentuați urmează unui timp accentuat?

Reține

Măsura de trei pătrimi ($\frac{3}{4}$) este alcătuită din trei timpi. Primul timp este accentuat, iar următorii doi timpi sunt neaccentuați.

Această măsură se tactează prin mișcarea brațelor în jos, lateral și în sus.

Învăță un cântec

Dansul fulgilor de nea

(după auz)

Potrivit

Versurile și muzica: Florentina Chifu

1. Al - be pe - ta - le pur - ta - te de vânt Zboa - ră în ca - le, cad pe pă - mânt.

2. Flu - turi de ghe - ață cu dal - bă a - ri - pă Dan - sea - ză - n a - er cli - pă de cli - pă.

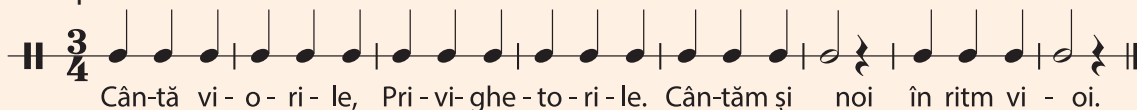
Mici di - a - man - te cu li - căr de stea, Dan - sea - ză ful - gii de ca - ti - fea.

Și când de joc o - bo - siți se o - presc, Pe na - sul meu gră - biți se to - pesc.

Exersează

- Transcrie exercițiul de mai jos pe caiet. Marchează timpii accentuați punând accentul (>) la locul potrivit.

- Intonează cântecul *Dansul fulgilor de nea*, marcând cu băți din palme silabele accentuate.

Joc muzical

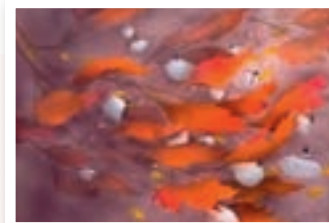
Timpul accentuat

- Audiază piesa de pe varianta digitală și execută o bătaie din palme pe timpul accentuat și băți pe umăr pe timpii neaccentuați.
- Vizionează, pe varianta digitală, filmul care îți arată acest joc.
- Pune barele de măsură acolo unde trebuie pentru a forma măsuri de trei pătrimi. Citește-le ritmic.

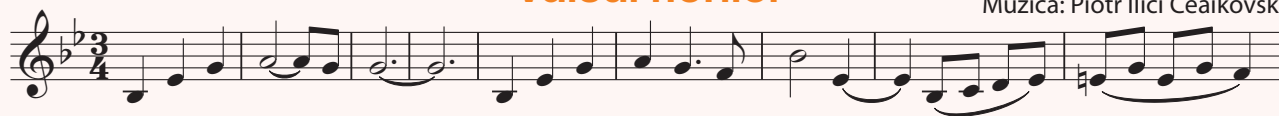
Audiază

- Vizionează pe internet filmul de desene animate *Disney Fantasia – Valsul florilor*, de Piotr Ilici Ceaikovski.
- Audiază melodia și tacează măsura. Notează în *jurnalul muzical* ce sentimente îți inspiră audiția piesei.

Valsul florilor

Muzica: Piotr Ilici Ceaikovski

Compozitori celebri

PIOTR ILICI CEAIKOVSKI a fost un compozitor rus admirat în întreaga lume. La 23 de ani a hotărât să studieze muzica la Conservatorul din Sankt Petersburg, după care a devenit profesor de armonie. A compus *Lacul Lebedelor*, *Frumoasa din pădurea adormită*, *Spărgătorul de nuci*, creații care au redefinit muzica de balet.

Dansuri de societate

Menuetul

Descoperă

Ascultă *Menuet*, de Luigi Boccherini, și bate ușor pe bancă pe timpii accentuați. Observă ilustrația alăturată, apoi răspunde la întrebări.

- Cât de dese au fost accentele?
- Câți timpii neaccentuați urmează unui timp accentuat?
- Cum sunt costumele purtate de dansatori?

Reține

Menuetul este un dans francez de origine populară, în măsura de trei timpii. Acum 400 de ani, regele Ludovic al XIV-lea l-a introdus ca dans de curte, fiind considerat model al dansurilor de salon. Din Franța, menuetul s-a răspândit în întreaga Europă, fiind preferatul curților regale și nobiliare.

Învăță un cântec

Menuet (după auz)

Versurile: Florentina Chifu

Muzica: Johann Sebastian Bach

1. Mu - zi - ca iar ră - su - nă, Pe - re - chi - le - s în - pre - u - nă Și - un re - ge se - n - cli - nă
2. Fla - u - tul o să su - ne Și toți fac o ple - că - ciu - ne. În - cep al - te pie - se,

- Că - tre re - gi - nă Și - o pi - ru - e - tă fac. Dan - sea - ză me - nu - et.
Prinți și prin - țe - se

Mișcare pe muzică

Menuetul se dansează în trei timpii egali, cu mișcări lente, grațioase și elegante. Partenerii pornesc cu același picior, o deplasare în forma literei „Z”, urmează prezentarea mâinii drepte, apoi a mâinii stângi, urmată de prezentarea ambelor mâini. Fiecare moment este însoțit de câte o reverență, de îndoirea genunchilor, de piruete.

Audiază

Audiază *Menuet*, de Johann Sebastian Bach, în varianta instrumentală, *Menuet*, de Jean-Baptiste Lully, și *Menuet*, de Wolfgang Amadeus Mozart. Formați perechi și dansați pe melodia audiată, folosind așa cum doriți pașii prezentați la rubrica alăturată.

Exersează

- Intonează cântecul *Menuet* cu denumirea notelor și tactează măsura.

Jurnalul dublu

Această tehnică de învățare te ajută să reții informații dintr-un text, pentru că te provoacă să faci legături între ceea ce ai citit și experiența ta personală.

Împarte o foaie A4 în două. Trasează o linie verticală la mijloc. În timpul citirii textului, notează în partea stângă a paginii acele fragmente care ți-au plăcut. În partea dreaptă, vei comenta fragmentul ales, notând întrebări, impresii, păreri.

Întrebările de mai jos te vor ajuta să completezi jurnalul.

- De ce ai ales acest fragment?
- În ce fel te-a surprins?
- De ce îți aduce aminte?
- La ce te-a făcut să te gândești?
- Citește textul de mai jos, apoi realizează un jurnal dublu.

Menuet, în limba franceză, înseamnă dans cu pași mărunți: (*menu pas* = pas mărunț).

Cuvântul *menuet* are două semnificații:

- ◆ vechi dans tradițional francez, în trei timpi;
- ◆ muzica destinată acestui gen de dans.

Însuși regele Ludovic al XIV-lea, denumit Regele Soare, era un excelent și pasionat dansator de menuet. A deprins această artă de la vârsta de șapte ani, dovedindu-se la fel de priceput la dans ca la scrimă și echitație.

Compozitorul Jean-Baptiste Lully, intendent (înalt funcționar) la Curtea Regelui Soare, responsabil cu muzica și ceremoniile, a integrat menuetul în creațiile sale destinate strălucitoarelor petreceri de la Palatul Versailles. Acest lucru a contribuit la popularizarea rapidă a elegantului dans, care a fascinat și a emoționat nenumărate generații. Inițial, dansul era deschis de o pereche, căreia îi urmau alte perechi, în ordinea rangului nobiliar, în tempo măsurat, cu ținută solemnă și diverse înclinări și plecaciuni.

Lucrăm împreună

- Discutați despre emoțiile și sentimentele transmise de piesa *Menuet*, de J.S. Bach. Scrie pe caiet ce apreciezi la această piesă. Alege însușirile potrivite din lista următoare: strălucire, armonie, grație, optimism, gingășie, frumusețe
- Adaugă și alte motive pentru care ți-a plăcut piesa.

Valsul

Descoperă

Audiază pe internet *Valsul fluturilor*, de Eugen Doga, și descoperă în ce măsură este scris. Marchează cu bățai din palme timpul accentuat și cu pocnet din degete timpii neaccentuați.

Reține

Valsul își are originea în dansul popular austriac.

Este unul dintre cele mai îndrăgite dansuri, răspândit în întreaga lume. Valsul este un dans elegant, de perechi, în măsura de trei timpi.

Învățăm un cântec

Dansul

(după auz)

Potrivit

Versurile și muzica: Florentina Chifu

Un, doi, trei! Un, doi, trei! A - șa e dan - sul, În ritm de vals ne-n-vâr - tim și pă - șim.

Un, doi, trei! Un, doi, trei! Ne pla - ce val - sul. Și în pe - re-chi rit-mul Îl ur - mă-rim.

Exersează

- Intonează cântecul și marchează cu un clopoțel timpii accentuați.
- Intonează cântecul și tactează măsura.
- Intonează cântecul cu denumirea notelor muzicale.

Mișcare pe muzică

Valsul se compune din trei pași, care pot fi executați în orice direcție: înainte, înapoi, lateral sau încrucișat. Primul pas – pe timpul accentuat – este puternic și se execută pe toată talpa. Ceilalți doi pași, care corespund timpilor neaccentuați, sunt mai mici și ușori, executați pe vârfuri. (un, doi, trei = talpă, vârf, vârf)

Vizionează, pe varianta digitală, filmul care îți arată cum să execuți acest dans. Valsează împreună cu dansatorii care demonstrează.

Știi că...

Cuvântul *vals*, în limba germană – *sich walzen*, înseamnă în traducere *a se învârti*? Valsul a apărut la Viena, în secolul al XVI-lea.

Audiază

Audiază valsurile *Dunărea albastră*, de Johann Strauss-fiul, și *Valurile Dunării*, de Iosif Ivanovici, și valsează pe muzică. Compară cele două piese completând pe caiet tabelul de mai jos. Ascultă din nou valsul *Valurile Dunării* și tacează măsura. Urmărește cu degetul pe partitură succesiunea de înălțimi și pauzele.

Valsul	Mișcarea	Măsura	Nuanțele	Instrumentele	Impresii
<i>Dunărea albastră</i>					
<i>Valurile Dunării</i>					

Valurile Dunării

Muzica: Iosif Ivanovici

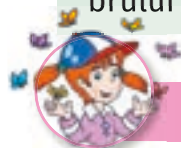
Din lumea dansului

Valsul *Valurile Dunării* a fost compus în anul 1880, de Iosif Ivanovici, dirijor și compozitor român de muzică militară și muzică ușoară. În anul 1889, valsul va fi prezentat la Expoziția Universală de la Paris. Din cele 116 compoziții candidate, piesa *Valurile Dunării* a fost aleasă ca imn oficial al Expoziției. Acest eveniment a marcat și inaugurarea celebrului Turn Eiffel.

Compozitori celebri

JOHANN STRAUSS-FIUL s-a născut la Viena, în Austria, într-o familie de muzicieni, tatăl său fiind un cunoscut compozitor. A compus peste 500 de valsuri și alte melodii de dans. A fost cunoscut în timpul vieții drept *regele valsului*, făcând acest dans și muzica lui celebre în Viena secolului al XIX-lea. Printre celebrele sale compoziții se numără: *Dunărea albastră*, *Povestiri din pădurea vieneză*, *Trich-trach polka*, *Marșul Radetzky*.

Creațiile mele

Citește versurile și intonează notele fragmentului de mai jos, apoi continuă melodia, folosind notele învățate și duratele potrivite în măsura de trei pătrimi.

Cântă întregul fragment.

Fe - te - le ve - se - le s-au a - pu - cat Să u - de flo - ri - le și-a - poi au cân - tat.

Sunetul și nota **la** sub portativ

Descoperă

Citește versurile și răspunde la întrebări:

- Ce este nevoie să faci pentru a scrie nota **la**?
- Cum este așezată pe portativ nota **la**?
- Cum crezi că va suna sunetul **la**?

După **si**, mai jos, vezi bine,
Ai să dai îndat' de mine;
Eu sunt **la** cu sunet gros,
Două linii tragi frumos,
Pe a doua mă așezi
Și apoi mă intonezi.

Reține

Acest sunet se numește **la** și se cântă mai jos decât **si**. Pentru a scrie nota **la**, se trasează sub portativ două linii suplimentare, la distanțe egale una față de cealaltă și față de portativ. Nota **la** se va scrie pe cea de-a doua linie suplimentară.

Învățăm un cântec

S-a dus cucul de pe-aici

Potrivit

Cântec popular din Transilvania

1. S-a dus cu - cul de pe-a-ici___ Și și-a lă - sat pu - ii mici,___ Cu - cu - le.
2. Și-a ve - nit cu - cu-n-tr-o vre-me Și-a gă - sit pu - ii cu pe - ne,
3. Cu - cu - le, cu - cu - țu - le. Va - ra vii, va - ra te duci,___
4. Mă-nânc miez de a - lu - ne - le, Și cânt co - dru - lui cu je - le,

- I-a lă - sat lân - go tul - pi - nă, Să-i creas-că ma - mă stră - i - nă. Cu - cu - le.
Cu - cul, de pă - re - re bu - nă, Cântă-n co - dru de ră - su - nă.
Mă mir iar - na ce mă - nânci, Mă mir iar - na ce mă - nânci.
Mă - nânc pu - tre - gai de fag___ Și cânt co - dru - lui cu drag.

Exersează

- Scrie pe portativ, pe caiet, notele **la**, **si**, **do**¹, după cum îți arată legenda.

= si

= do

= la

- Intonează sunetele corespunzătoare notelor scrise mai sus.

Dansuri de societate

Samba

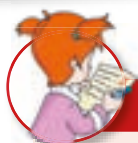
Călătoria muzicală te va purta pe alt continent, pentru a asculta un cântec specific Braziliei și pentru a învăța un dans nou! Descoperă, pe harta lumii, Brazilia. Pe ce continent se găsește Brazilia?

În care dintre emisferele Pământului se află acest continent?

Audiază

Ascultă piesa *Samba do Brazil* și însoțește timpul accentuat cu pocnet din degete.

Reține

Samba este dansul național al Braziliei, care se dansează la celebrul Carnaval de la Rio de Janeiro. Acest carnaval este ținut anual înainte de Postul Mare* și este considerat cel mai mare carnaval din lume, având zilnic câte două milioane de participanți pe străzi. Primul carnaval de la Rio a avut loc în 1723. Parada Carnavalului de la Rio este realizată de dansatoarele școlilor de samba din Rio de Janeiro (peste 20).

Mișcare pe muzică

- Samba este un dans complet, care solicită fiecare parte a corpului. Se îmbină mai multe mișcări, pe mai multe segmente ale corpului. Figurile folosesc flexarea/întinderea genunchilor înainte/înapoi, combinată cu o mișcare a bazinului. Brațele se balansează în aer, la nivelul umerilor.

Învăță pașii de dans, urmărind pe varianta digitală filmul care îți arată cum să dansezi samba.

Exersează

- Pentru a te exprima în adevăratul sens al sambei, trebuie să ai o stare de exuberanță (bucurie din belșug). Exprimă, cu ajutorul sambei, bucuria de a dansa.
- Compară samba cu un alt dans învățat, menționând măsura în care sunt scrise, mișcarea, pașii de dans.

*Postul Mare: perioadă de șase săptămâni înainte de Paște, în care creștinii nu mănâncă alimente de origine animală.

Sunetul și nota sol sub portativ

Descoperă

Citește versurile și intonează după auz sunetele din ultimul vers.

- Unde este așezată nota **sol**?
- Cum vei cânta sunetul **sol** în comparație cu **la**?

Reține

Sunetul **sol** este cel mai grav dintre sunetele învățate. Nota **sol** se scrie sub cea de-a doua linie suplimentară atașată portativului.

Mă găsiți chiar la subsol,
Mai jos decât **la**, sunt **sol**
Și am glasul cel mai gros.
Tot sub portativ, mai jos,
Două linii tragi frumos,
Sub a doua mă așezi,
La, sol, sol să intonezi!

Știi că...

Hațegana este un dans românesc, răspândit în sudul Transilvaniei. Se joacă în perechi, într-o mișcare foarte vioaie.

Învățăm un cântec

Hațegana

Vioi după Gheorghe Șoima

6 Mân-dru-i jo - cul Ha - țe - ga - na, Tra la la la la la la la Nu-mai să-i iei

12 bi - ne sea-ma Tra la la la la la. Tra la la la la la la la Tra la la la la la la la la la Tra la la la la Mân-dră-i Ha - țe - ga - na,

Exersează

- Intonează cântecul cu bătăi din palme pe sunetul **sol** sub portativ.
- Intonează cântecul, alternând fragmentele cântate în gând cu cele intonate cu voce.
- Scrie pe portativ, pe caiet, notele **sol, do, re, mi**, după cum îți arată legenda.

= do

= re

= mi

= sol

- Intonează sunetele corespunzătoare notelor scrise la exercițiul anterior.

Diagram illustrating the scale of A major (A-D-E-F#-G-A-B-A-G-F#-E-D-C-B-A) with fingerings:

Ascending scale (A to B):

- A: 1
- B: 2
- C: 3
- D: 4
- E: 5
- F#: 1
- G: 2
- A: 3
- B: 4
- C: 5

Descending scale (B to A):

- B: 5
- A: 4
- G: 3
- F#: 2
- E: 1
- D: 4
- C: 3
- B: 2
- A: 1
- G: 3
- F#: 2
- E: 1
- D: 3
- C: 2
- B: 1
- A: 2

5 4 3 2 1 4 3 2 1 4 3 2 1 3 2
sol la si do¹ re¹ mi¹ fa¹ sol¹ la¹ si¹ do² re² mi² fa² sol²

- Împărțiți-vă în grupe, astfel:
Grupele instrumentiștilor:
 1. marcați primul timp al cântecului cu toba;
 2. marcați refrenul cu tamburina;
 3. marcați sunetele **sol** sub portativ cu clopoțelul;
 4. marcați sunetele finale cu triunghiul.

Intră de pe tabletă, telefon, laptop sau PC pe Chrome Music Lab, aplicație care îți permite să creezi propriile cântece. Deschizi aplicația, dai click pe Experiments, folosești sunetele și ritmurile dorite pentru a crea un cântec. Apoi îl salvezi și îl poți trimite prietenilor tăi. Poți compune așa cum dorești, ba chiar îți poți transforma propriile desene în muzică. Nu trebuie să îți faci cont. Intră pe site și începe să compui.

- Ascultă piesa *Dunărea albastră*, de Johann Strauss-fiul, și urmărește cu degetul pe partitură notele sol sub portativ.

Moderato Dancea albastra Muzica: Johann Strauss-fiu

The first staff of music is in 2/4 time, marked 'Moderato'. It features a treble clef and a key signature of one flat (B-flat). The melody begins with a quarter note G4, followed by a quarter note A4, a half note B-flat4, and a quarter note G4. This is followed by a quarter note F4, a quarter note E4, a quarter note D4, and a quarter note C4. The staff continues with a quarter note B-flat4, a quarter note A4, a quarter note G4, and a quarter note F4. The notation includes various note values and rests, with a key signature change indicated by a flat symbol on the B line.

Codul secret

Folosește codul secret de mai jos pentru a descifra mesajul transmis de notele muzicale.

a	ă	â	c	i	m	n	o	p	t

- 75

Dansuri moderne

Dansul pe ritmuri de muzică pop

Dansul modern este un joc, un ansamblu de mișcări ritmice, variate, ale corpului omenesc, executate pe ritmurile unei melodii.

Reține

Cuvântul „pop” este preluat din limba engleză, reprezentând o prescurtare a adjectivului *popular*, care înseamnă *celebru, faimos*.

Muzica pop a păstrat subiectele în care se reflectă viața de zi cu zi, fapt care a asigurat succesul acesteia. Regele și regina muzicii pop sunt considerați Michael Jackson și, respectiv, Madonna. Pe ritmurile muzicii pop se pot realiza mișcări variate, libere, ale diferitelor părți ale corpului omenesc.

Muzica pop a avut și alți reprezentanți de valoare de-a lungul timpului. În 2004, revista Rolling Stone clasa trupa The Beatles pe locul 1 pe lista celor 100 cei mai mari artiști ai tuturor timpurilor. Grupul britanic The Beatles, celebru în anii '60, a cucerit întreaga lume cu piesele lui, dintre care amintim cunoscutele *Yellow Submarine*, *Ob-La-Di*, *Ob-La-Da*, *Michelle*.

Alți reprezentanți de valoare ai muzicii pop sunt Prince, Cher și Elton John.

The Beatles

Cher

Elton John

Mișcare pe muzică

- Vizionează, pe internet, filmul care prezintă piesa *Holiday* (Vacanță) interpretată de Madonna. Urmărește mișcările dansatorilor și dansează împreună cu ei.

Audiază

- Ascultă piese interpretate de reprezentanții muzicii pop menționați în text și mișcă-te liber pe muzică.

Mișcări sugerate de ritm, melodie, expresivitate

Mișcări libere

Audiază

- Ascultă piesele *Elefantul* și *Lebăda*, din suita* *Carnavalul animalelor*, de Camille Saint-Saëns, și exprimă, în două enunțuri, ce ai simțit ascultând fiecare piesă. Descoperă pe partitură notele **sol** și **la** sub portativ, învățate în această unitate.

Între muzică și mișcare există o legătură strânsă. Muzica transmite emoții și trăiri artistice. Mișcarea te ajută să exprimi, cu ajutorul corpului tău, mesajele și sentimentele trezite de muzică.

Elefantul

Muzica: C. Saint-Saëns

Repejor

Lucrăm împreună

- Discutați despre emoțiile și sentimentele transmise de cele două piese. Alegeți însușirile potrivite fiecăreia din lista de mai jos: strălucire, grație, armonie, încredere, liniște, frumusețe, haz, liniște
- Găsiți și alte emoții pe care le-ați simțit audiind piesa.
- Mimați mersul celor două animale pe ritmul muzicii. Mișcați-vă liber.

Joc muzical

Eșarfele

- Grupați-vă în perechi, folosind o singură eșarfă. Mișcați-vă pe ritmul muzicii, executând diferite mișcări în perechi:
 - fiecare copil din pereche ține eșarfa de un capăt și împreună o scuturați ușor, pe ritmul melodiei (faceți valuri);
 - mișcări laterale cu eșarfa ținută de fiecare copil de un capăt;
 - mișcări dreapta-stânga, cu schimbarea locurilor partenerilor;
 - aruncarea eșarfei de la un copil din pereche la celălalt și invers;
 - un copil din pereche se rotește cu eșarfa, în timp ce al doilea se deplasează, apoi se schimbă partenerii.
- Cel care s-a mișcat preia eșarfa și se rotește cu ea, în timp ce partenerul se deplasează urmând un nou schimb de locuri.

Portofoliu

Planifică-ți, în săptămâna care urmează, activități muzicale pe care să le desfășori cu colegii tăi. Aceste activități să includă muzică și mișcare pe muzică. Discută cu colegii și notează activitățile pe o foaie A4. La sfârșitul săptămânii, scrie impresii despre ceea ce ați realizat.

*suita: lucrare muzicală instrumentală alcătuită din mai multe părți cu caracter variat

Proiect

POVEȘTI INSPIRATE DE MUZICĂ UN FLAMINGO CU UN YO-YO

Împărțiți-vă în grupe de câte 6 elevi.

Vizionați filmul Disney Fantasia 2000, *Final*. Această parte prezintă, în culori și imagini spectaculoase, un stol de păsări flamingo. Coloana sonoră a desenelor animate este reprezentată de ultima parte, denumită *Final*, a suitei *Carnavalul animalelor*, de Camille Saint-Saëns.

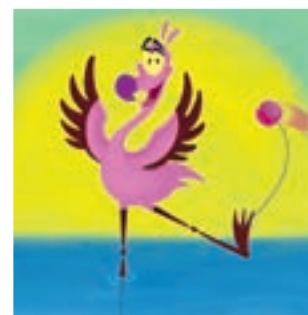

Realizați o poveste inspirată de muzica audiată. Povestea va fi însoțită de mișcări libere, inspirate de ritm, de melodie, de expresivitate sau de pantomimă.

Jumătate dintre elevii unei echipe se va ocupa de scrierea poveștii. Cealaltă jumătate va crea mișcările potrivite întâmplării.

Etapale creației sunt următoarele:

1. Realizați schema poveștii. Puteți folosi o axă a timpului pe care să marcați momentele întâmplării.
2. Scrieți dialogurile, menționând cărui personaj îi aparțin replicile.
3. Prezentați colegilor din echipă povestea voastră.
4. Elevii responsabili cu elaborarea coregrafiei vor găsi mișcări potrivite fiecărui moment al poveștii.
5. Repetați povestea interpretând rolurile personajelor și suprapunând mișcările potrivite.
6. Prezentați colegilor povestea realizată.

Produsul realizat de fiecare echipă va fi evaluat după următoarele criterii:

Contribuția elevului	Gradul de cooperare	Produsul	Prezentarea produsului
Contribuția la discuțiile de grup	Lansarea de idei relevante	Produsul este potrivit cerințelor.	Prezentarea pe scurt a proiectului
Îndeplinirea sarcinilor	Încurajarea celorlalți membri	Produsul este clar.	Argumentarea clară.
Autoevaluarea modului de lucru	Argumentarea propriei idei	Produsul arată deosebit.	Formularea unor concluzii

Recapitulare

- Completează pătratul magic alăturat, în așa fel încât să obții trei timpi, atât orizontal, vertical cât și oblic.
- Intonează cântecele învățate sau audiate în această unitate și completează tabelul cu date despre cântece.

Piesa muzicală	Măsura	Mișcarea	Nuanțe	Impresii
Menuet				
Dansul				
Hațegana				
Samba				

Audiază

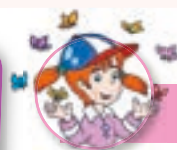
- Audiază pe internet *Vals*, din opereta *Liliacul*, și valsează cu un coleg pe muzică.
- Audiază pe internet *Menuet*, de Ludwig van Beethoven. Formați perechi și dansați pe melodia audiată, executând mișcările specifice menuetului.
- Audiază piesa *Here Comes the Sun*, interpretată de grupul Beatles, și mișcă-te liber pe muzică.

Verifică portofoliul!

Verificați piesele din portofoliu realizate în această unitate.

Pentru aceasta, fiecare elev va avea în vedere:

- să aibă toate piesele propuse pe parcursul unității;
- să fie respectată cerința în fiecare caz;
- să completeze sau să îmbunătățească filele de portofoliu, dacă este cazul.

Creațiile mele

Creează o melodie în măsura de trei pătrimi pentru versurile de mai jos. Folosește notele **sol** și **la** sub portativ, în melodia compusă.

Cântece vesele fetele cântă/ Și toți băieții atenți le ascultă.

Prezentați produsele lucrate în proiectul unității. Discutați despre realizarea proiectului, ajutându-vă și de următoarele întrebări:

- Ce ți-a plăcut să lucrezi cel mai mult?
- Ați realizat toate produsele planificate?
- Ce a fost dificil de realizat?
- Au participat toți elevii?
- Ce ați fi putut să faceți diferit?
- Cum v-ați simțit lucrând la acest proiect?

Evaluare

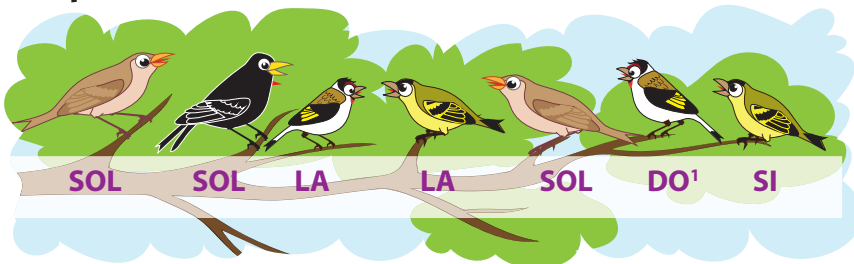
1. Copiază pe caiet enunțurile care fac referire la vals.

Exemplu: Voi copia pe caiet enunțul de la punctul f, deoarece face referire la vals.

- Se dansează cu mișcări lente, însoțite de reverențe și piruete.
- Se compune din trei pași care pot fi executați în orice direcție.
- Acest dans și melodia corespunzătoare au făcut celebru orașul Viena.
- Este dansul național al Braziliei și exprimă bucuria de a dansa.
- Își are originea în dansul popular austriac.
- Este un dans elegant de perechi, răspândit în întreaga lume.

2. Scrie pe caiet trei enunțuri despre samba.

3. Scrie pe caiet notele sub portativ corespunzătoare sunetelor emise de păsărele.

4. Compară două dansuri învățate în această unitate și scrie, în trei enunțuri, asemănări și deosebiri între acestea. Verifică împreună cu un coleg corectitudinea enunțurilor.

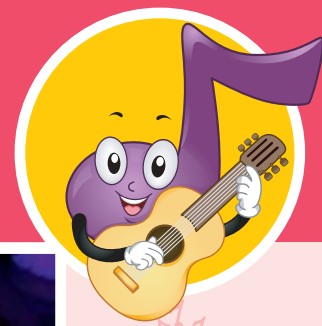
5. Intonează un cântec învățat în această unitate și mișcă-te liber pe melodia acestuia.

ITEM	FOARTE BINE	BINE	SUFICIENT
1	Bifează trei enunțuri corecte.	Bifează două enunțuri corecte.	Bifează un enunț corect.
2	Scrie trei enunțuri despre samba.	Scrie două enunțuri despre samba.	Scrie un enunț despre samba.
3	Scrie corect cele șase note.	Scrie corect patru note.	Scrie corect două note.
4	Scrie trei enunțuri corecte.	Scrie două enunțuri corecte.	Scrie un enunț corect.
5	Intonează corect cântecul și se mișcă liber pe muzică.	Intonează cântecul cu mici ezitări și se mișcă liber pe muzică.	Intonează cântecul cu ajutor din partea colegilor și se mișcă liber pe muzică.

Gândește-te la activitatea ta de pe parcursul unității de învățare. Citește cu atenție fiecare comportament din tabelul de la pagina 95 și bifează pe caiet răspunsul care ți se potrivește cel mai bine. După completare, verifică împreună cu profesorul tău dacă ai apreciat corect.

Unitatea 6

Muzică și acompaniament

Înăuntru sau afară
Sunetele ne-nconjoară:
Valuri, susur de izvoare,
Trilurile-ncântătoare,
Instrumente fermecate,
Dar și zgomote ciudate.
Iar din clase, zi de zi,
Cântece pentru copii.

- Ce sunete se aud din mediul înconjurător?
- Care este instrumentul tău preferat? De ce?
- Există două voci identice? Motivează răspunsul tău.

Conținuturi

- Timbrul. Sunete din mediul înconjurător
- Diferențierea tipurilor de voce umană
- Timbrul instrumental
- Cântarea cu acompaniament realizat de cadrul didactic/de copii
- Orchestra
- Repetiție/schimbare

Competențe: 1.1; 2.1; 2.2; 3.1; 3.3

Muzica înseamnă experiență, gândire sau înțelepciune. Dacă nu o trăiești, nu are cum să iasă la iveală din instrumentul tău muzical.

Charlie Parker (1920–1955),
compozitor și saxofonist american

Timbrul. Sunete din mediul înconjurător

Descoperă

Poveste în lanț! La fermă

- Compuneți împreună o poveste cu onomatopee. Porniți de la enunțul: „Într-o dimineață, familia Mariei a plecat cu mașina la bunici, la țară: *Vum! Vum!*”. Adăugați, pe rând, câte un enunț care să conțină onomatopee și creați povestea. Evidențiați sunetele care se aud într-o fermă.
- Realizați experimentul de la pagina 83 și acompaniați povestea voastră cu sunetele cocoșului din pahar.

Ce fel de sunete se produc în mediul familial? Dar în mediul școlar?

Reține

Sunetul este rezultatul unor vibrații produse de corpuri sonore. Sunetele cântate cu vocea sau cu instrumentele se numesc sunete muzicale și se deosebesc de zgomote, care sunt sunete nemuzicale.

Învățăm un cântec

Ploaia (după auz)

Muzica: Petre Țipordei

1. Pic, pic, pic!	Ci-ne-i oa-re, ci- ne?	Pic, pic, pic!	la-tă, ploa-ia vi- ne.
2. Pic, pic, pic!	Vi- ne pe fu- riș. _	Pic, pic, pic!	Pe a-co-pe riș. _
3. Pic, pic, pic!	Ba o simt și eu _	Pic, pic, pic!	Pe nă-su-cul meu.

Exersează

- Intonează cântecul și marchează cu tobița pauzele de optime.
- Intonează cântecul și execută bătăi din palme pe notele **si**.

Acompaniază

- Intonează cântecul, marcând ritmul cu maracasul și silabele „pic” cu tamburina.

Proiect Zgomotele și calitatea vieții

Lucrăm împreună

- Faceți o cercetare pentru a afla ce părere au colegii voștri din clasa a III-a despre modul în care ne influențează viața poluarea fonică*. Scrieți toate răspunsurile colegilor pe foi A3, fără a le menționa numele. Expuneți-le pe holurile școlii.
- **Teme de cercetat:** * Care sunt zgomotele care te deranjează cel mai mult? De unde provin?
* Cum poate fi redus nivelul zgomotelor la oraș?

* poluarea fonică: zgomotele care pun în pericol sănătatea oamenilor și a viețuitoarelor.

Experimente cu sunete

Cocoșul din pahar

1. Ia un pahar de plastic pe care îl vei găuri cu vârful unei foarfeci. Alege o panglică de 50 cm și trece-o prin gaura din pahar. Fă câteva noduri pentru a fixa panglica.
2. Udă o lavetă de bucătărie și stoarce-o. Trebuie să fie ușor umezită. Pune laveta în partea de sus și strânge-o în jurul panglicii. Mișcă laveta de sus în jos, de câteva ori. Ascultă sunetele pe care le scoate. Seamănă cu cântecul unui cocoș?

Descoperă

Laveta transmite vibrații de-a lungul panglicii atunci când o miști. Vibrațiile ating paharul care amplifică sunetul, precum o cutie de rezonanță. Același lucru se întâmplă când un violonist produce sunete frecând cu arcușul corzile. Instrumentele cu sunete grave, cum sunt violoncelul și contrabasul, au o cutie de rezonanță mai mare decât viorile.

Învăță un cântec

Pisicuța mea

(după auz)

Versurile și muzica: Florentina Chifu

Vioi

1. Miau! Miau! Pi - si - cu - ța mea Nu - mai lap - te bea.
2. Miau! Miau! Am și-un mo - tă - nel Alb și sprin - te - nel.

Lap - te dul - ce și smân - tă - nă și căr - ni - ță bu - nă. Miau!
Ca - re prin - de când vrea el... Câ - te-un șo - ri - cel... Miau!

Joc muzical

Șoarecele și pisica

- Așezați-vă în cerc și ridicați sau coborâți brațele pe pauze, astfel:

Miau! – Brațele sus. **Miau!** – Brațele jos.

Pisicuța mea – Brațele sus.

Numai lapte vrea. – Brațele jos.

- Alegeți doi copii, unul va fi pisicuța (va sta în afara cercului), iar celălalt va fi șoricelul (va sta

în interiorul cercului). Pisicuța va urmări șoricelul, în timp ce colegii vor intona cântecul și vor mișca brațele după modelul dat, profitând de momentele când brațele sunt sus și poate intra în interiorul cercului. Brațele jos blochează drumul pisicuței către șoricel. Jocul se continuă cu altă pereche de copii.

Diferențierea tipurilor de voce umană

Descoperă

- Amintește-ți povestea *Capra cu trei iezi* și scrie în *jurnalul muzical* cum recunoșteau iezii glasul caprei.

Reține

Vocile se grupează în trei categorii:

voci de copii

voci de femei

voci de bărbați

Vocile pot cânta singure sau în ansambluri: duet, trio (două, trei voci împreună) sau în cor. Corurile pot fi pe voci egale (de copii, de femei, de bărbați) sau mixte (femei și bărbați).

Învățăm un cântec

Cânt cu prietenii mei

(după auz)

Versurile și muzica: Florentina Chifu

Am mulți pri - e - teni, Un, doi, trei! Cântă și tu a - cum cu ei O me-lo-
 di - e cu bu-cu - ri - e, Cântă a - șa: Tra, la, la, Tra, la, la.

- bătăi din palme - bătăi din picior

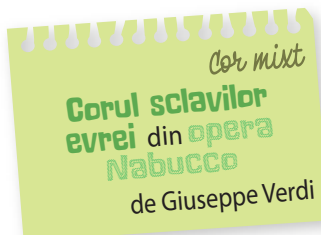
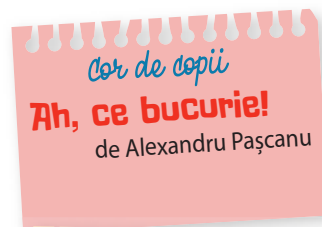
Exersează

- Intonează cântecul schimbându-ți vocea de fiecare dată, astfel încât să sune cu cea a lui Mickey Mouse, a Rățoiului Donald, a unui pitic, a unui uriaș etc.
- Intonează cântecul în duet cu un coleg/ o colegă și în grup cu cinci colegi. Observă cum se aud sunetele, de fiecare dată.

Audiază

- Ascultă cu atenție piesele exemplificate în imaginile alăturate și observă sonoritatea vocilor. Notează în *jurnalul muzical* impresiile tale despre piesele audiate, despre componența corurilor și vocile care interpretează.

Timbrul vocal și instrumental

Instrumente muzicale ale orchestrei simfonice

Amintește-ți

- Ascultă sunetele instrumentelor de pe varianta digitală. Recunoaște instrumentul folosit de fiecare dată.
- Precizează care au fost elementele care te-au ajutat să le descoperi.

Reține

Fiecare voce sau instrument are o sonoritate proprie, specifică, prin care se deosebește de celelalte. Această calitate a sunetului muzical se numește **timbru**.

Instrumente cu coarde

cu arcuș

vioară violă violoncel contrabas

ciupite

chitară harpă

lovite

pian

Instrumente de suflat

din lemn

piculină
flaut
clarinet
oboi
corn englez
fagot

din alamă

corn
trombon
trompetă
tubă

Instrumente de percuție

acordabile

timpan xilofon celesta

clopot

neacordabile

triangu

tamburină

tobă

talgere

*acordabile: care se pot acorda pe un sunet determinat.

**neacordabile: care au un sunet nedeterminat.

Frumoasa din pădurea adormită

Audiază

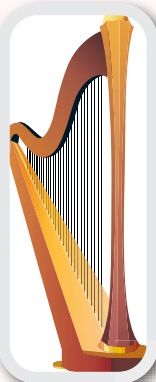
Ascultă baletul *Frumoasa din pădurea adormită*, de Piotr Ilici Ceaikovski. Identifică glasul diferitelor instrumente care redau personajele.

Zâna cea rea, Carabos, aruncă un blestem asupra prințesei Aurora: la împlinirea vârstei de 15 ani, să moară de înțepătura unui fus. Dar Zâna florii de liliac îi schimbă ursita. Prințesa nu va muri, ci se va cufunda într-un somn adânc din care va fi trezită de sărutul unui cavaler. Prințul Désiré este cel care salvează prințesa. Baletul se încheie cu o nuntă ca în povești, cu invitați din lumea basmelor.

Zâna cea rea, Carabos, care prevestește moartea prințesei, este înfățișată prin glasul strident al **piculinei**, sora mai mică a **flautului**, și prin sunete aspre executate de întreaga orchestră.

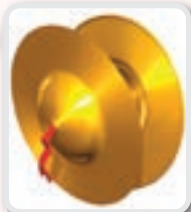

Piculina

Zâna Florii de liliac, duioasă și bună, apare pe sunetele grațioase ale **harpei**.

Viteazul prinț Désiré este vestit de **trompete** și **talgere**.

Instrumentele de suflat cântă, pe rând, un cântec de leagăn prințesei.

Instrumentele cu coarde și arcuș leagănă somnul prințesei.

- Urmărește firul poveștii și scrie deosebiriile dintre libretul* baletului și povestea cu același nume scrisă de frații Grimm.

Fișă de portofoliu

Jurnal de spectator

Vizionează, la operă sau pe internet, baletul *Frumoasa din pădurea adormită*. Notează în jurnal emoțiile trăite în timpul spectacolului, impresiile lăsate de muzică, dar și de mișcările grațioase ale balerinilor.

* libret: textul unei opere muzicale.

Cântarea cu acompaniament realizat de cadrul didactic/de copii

Învăță un cântec

Joc

Cântă corect și cu talent,
Alege-acum un instrument!

Repejor Dolj

Dim di-ri dim dom dim di-ri di-dom Dim di-ri dim dom dim dom di-dom

Heil! Heil!

Dim dom di-dom di-dom dim dom Dim dom dim dom dim dom di-dom

Exersează

- Intonează cântecul, cu bătaii din palme pe fragmentele care se repetă.
- Intonează cântecul, acompaniat cu un instrument folosit de cadrul didactic.

Acompaniază

- Acompaniază-ți colegii cu unul dintre instrumentele sau jucăriile muzicale preferate.
- Liniile roșii pe care se află durate muzicale reprezintă un portativ ritmic. Acesta înregistrează duratele ritmice pe care le redau instrumentele de percuție. Citește ritmic aceste durate, apoi execută-le cu ajutorul unui instrument de percuție.

Lucrăm împreună

Orchestra de jucării și instrumente muzicale

Formați grupe de elevi instrumentiști.

1. Grupa instrumentelor de percuție: xilofon, tobă, tamburină.
2. Grupa instrumentelor cu coarde: pian, claviată.
3. Grupa instrumentelor de suflat: triola.
4. Grupa coriștilor.

Cântați împreună cântecul *Joc*. Respectați duratele sunetelor și sincronizați-vă de la început până la sfârșit.

Cântă la un instrument

- Numerotează plăcuțele xilofonului cu numere de la 1 la 9, corespunzătoare sunetelor de la **do**¹ la **re**².
- Cântă la xilofon cântecul *Joc*, apăsând plăcuțele astfel:
8875588789 887543211
55225556 55243211
- Folosește aceeași numerotație pentru clapele pianului, ale clavietei sau ale triolei și cântă cântecul.

Orchestra

Descoperă

Citește versurile și recunoaște instrumentele din ghicitori și din ilustrație.

Ciocănele, ciocănele
Poartă sunete cu ele.
Când pe clape-ai apăsă
Cântecul te-a fermecat.

În taraf și-orchestra are
Numai locul de onoare.
Și-n fanfară bate, bate
lute ritmurile toate.

Privește ilustrația de mai jos și răspunde la întrebări.

- Unde sunt așezate viorile în orchestră?
- Unde se află dirijorul?
- Dar instrumentele de suflat?
- Care este rolul acestuia în orchestră?

Reține

Orchestra este un ansamblu de instrumente muzicale la care cântă un colectiv de instrumentiști. O orchestră poate să cuprindă toate instrumentele prezentate pe pagina 85, dar și alte instrumente.

Din lumea muzicii

- O orchestră este organizată în patru familii principale, numite **partide**. Acestea sunt: instrumente cu coarde și arcuș, instrumente de suflat din alamă, instrumente de suflat din lemn și instrumentele de percuție. În funcție de opera interpretată, li se mai pot adăuga instrumente cu claviaturi, instrumente cu coarde ciupite și altele.
- Poziția instrumentelor pe scenă nu este întâmplătoare. Conform unor experimente, urechea dreaptă este mai bine adaptată la perceperea sunetelor înalte. Poziționarea artiștilor pe scenă indică exact acest lucru. Instrumentele care scot sunete înalte vor fi mereu așezate în dreapta.

Exersează

Scrie pe caiet care este înțelesul cuvântului *partide* în enunțurile de mai jos.

- Cele trei partide de șah s-au terminat repede.
- Dirijorul spune că partidele violoniștilor au cântat prea tare.
- Ziarele au prezentat cele două partide care au câștigat alegerile.

Audiază

- Vizionează pe internet desenul animat *Zborul cărbăușului*, de Nikolai Rimski Korsakov, din seria Disney Maestro Minnie. Observă orchestra, partidele de instrumente pe care le prezintă desenul și dialogul dintre acestea. Scrie pe caiet ce rol au duratele sunetelor în redarea ideii de zbor al cărbăușului. Explică titlul lucrării.
- Discută cu colegii despre conținutul de idei și despre sentimentele transmise de piesă. Scrie pe caiet ce apreciezi la această lucrare. Alege din ideile de mai jos și completează cu propriile idei.

ritmul alert

dialogul dintre instrumente

melodia sugestivă

Proiect

INSTRUMENTE CU SENTIMENTE

Împărțiți-vă în grupe de câte 6 elevi. Alegeți-vă o partidă de instrumente din orchestră și alcătuiți fișe de prezentare a fiecărui instrument din grupă. Precizați materialul din care este construit instrumentul și cum se produc sunetele. Scrieți ce piese ați audiat în care este prezent instrumentul ales. Menționați ce sentimente vă inspiră sunetele instrumentului din piesa audiată. Grupați piesele și instrumentele după emoțiile și sentimentele pe care vi le inspiră.

Exemple:

Iubire

Violoncelul din piesa *Lebăda (Carnavalul animalelor)*, de C. Saint-Saëns, îmi inspiră iubire pentru că sunetele lui dulci îți încălzesc sufletul.

Vesellie

Contrabasul din piesa *Elefantul (Carnavalul animalelor)*, de C. Saint-Saëns, îmi inspiră veselie prin sunetele sale calde și pline de haz.

Bucurie

Vioara din piesa *Hora staccato*, de G. Dinicu, îmi inspiră bucurie cu sunetele ei vesele, care te binedispun.

Liniște

Sunetele harpei din *Valsul florilor*, de P.I. Ceaikovski, sună liniștitor. Te introduc într-o lume de basm.

Țineți cont de criteriile din tabelul de la pagina 78 pentru realizarea produselor.

Elemente de formă

Repetiție/schimbare

Amintește-ți cântecul *Nu lăsa pe mâine* (pagina 42).

Intonează cântecul și bate din palme pe fragmentele care se repetă.

Joc muzical

Statuile

Ascultați varianta instrumentală, de pe versiunea digitală, a acestui cântec și mișcați-vă liber, pe fragmentele care se repetă. Rămâneți nemișcați, ca statuile, pe fragmentele cu schimbări față de cele care se repetă.

- De câte ori se repetă primul fragment?
- Dar al doilea fragment?
- În care parte a cântecului a intervenit schimbarea?
- Procedați în același mod pentru cântecul *Pe câmpul cu florile* (pagina 54).

Reține

- La fel ca vorbirea și scrisul, muzica se organizează în propoziții și fraze muzicale. Pentru a fi înțelese, ideile muzicale trebuie repetate. Fragmentele care se repetă pot fi de doar câteva sunete sau mai întinse. Întâlnim uneori fragmente muzicale întregi care se repetă. De cele mai multe ori, repetările sunt parțiale. De regulă, sfârșitul frazei muzicale aduce o schimbare.
- Notarea se poate face fie scriind pas cu pas toate notele care se cântă, fie folosind prescurtarea semnelor de repetiție.

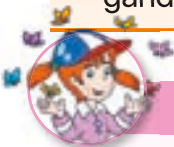
Exersează

- Intonează cântecul *Ce mi-e mie drag pe lume*, pagina 60, și precizează care sunt fragmentele care se repetă.
- Intonează cântecul, cu pocnet din degete pe fragmentele care se repetă.
- Intonează fragmentele care se repetă și cântă în gând fragmentele în care au intervenit schimbări.

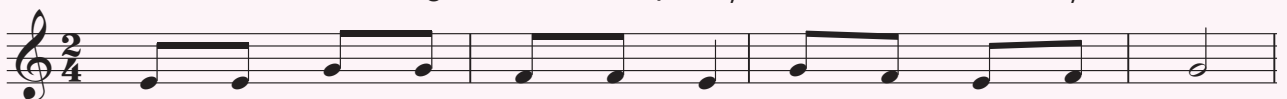
Mișcare pe muzică

- Audiază din nou valsul *Valurile Dunării*, de Iosif Ivanovici, și mișcă-te liber, pe fragmentele care se repetă.
- Bate din palme, pe fragmentele în care intervine schimbarea.

Creațiile mele

Compune o melodie, pornind de la fragmentul dat mai jos. Învăță fragmentul, apoi scrie continuarea acestuia cu un fragment care se repetă și are o schimbare la sfârșit.

Învăță să înveți

Metoda R.A.I.

Metoda R.A.I. (*Răspunde – Aruncă – Interoghează*) te va ajuta să-ți consolidezi cunoștințele despre instrumente cu ajutorul întrebărilor și răspunsurilor.

Cum procedezi?

Printr-un joc de aruncare a unei mingi, răspunzi la întrebările formulate de colegii tăi sau formulezi tu întrebări legate de instrumente și-ți provoci colegii să răspundă. Cel care prinde mingea răspunde și apoi o aruncă mai departe altui coleg, punând o nouă întrebare. Elevul care nu cunoaște răspunsul aruncă mingea celui care a pus întrebarea, iar răspunsul îl va primi din partea acestuia.

Exemple de întrebări:

- Din ce este realizată vioara?
- Cum sunt produse sunetele trompetei?
- Ce instrumente de percuție cunoști?
- Ce instrumente de suflat cunoști?
- Scrie, pe caiet, care este înțelesul cuvântului **timbru**, în fiecare dintre enunțuri.
 - Am lipit timbrul pe scrisoare și am pus-o în cutia poștală.
 - Vocea lui are un timbru strălucitor.
 - Am pus în clasor timbrul primit de la Ștefan.
 - Am plătit timbrul fiscal la administrația publică.
- Intonează piesa *Dans zglobiu*, de la pagina 23. Urmărește primul portativ și observă fragmentele care se repetă identic, încercuite cu roșu. Notele încercuite cu verde aduc schimbare. Procedează în mod asemănător pentru fragmentele de pe portativul al doilea. Acompaniază cu un instrument pe fragmentele care se repetă identic.

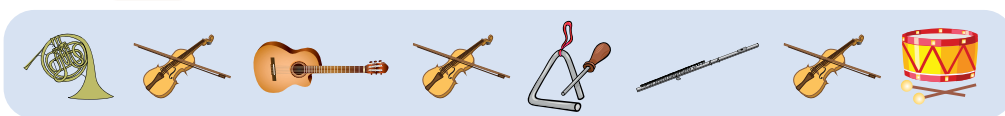
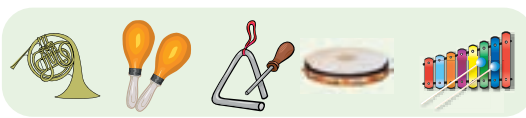

Joc muzical

Codul secret

Folosește codul secret de mai jos pentru a descifra mesajul transmis de instrumente.

A	C	E	I	N	T	Ț	V	!

Evaluare

1. Bifează enunțurile care fac referire la timbrul muzical.

- a. Sonoritate proprie, specifică fiecărui instrument. ☐
- b. S-a emis un timbru comemorativ cu ocazia Centenarului Marii Uniri. ☐
- c. Calitate a sunetului care face ca o voce să se deosebească de alta. ☐
- d. Ultimul timbru din colecție are portretul lui George Enescu. ☐
- e. Vocile se grupează în voci de copii, de femei și de bărbați. ☒
- f. Vocile pot cânta singure sau în ansambluri. ☐

2. Scrie, pe caiet, numele instrumentelor de mai jos:

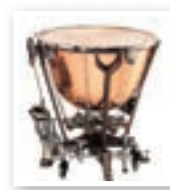
a)

b) trompetă

c)

b)

3. Compară două instrumente cu coarde. Scrie în trei enunțuri asemănările și deosebirile dintre acestea.

4. Scrie trei enunțuri în care să prezinți orchestra.

5. Intonează un cântec învățat în această unitate. Un coleg te va acompania cu un instrument, la alegere.

ITEM	FOARTE BINE	BINE	SUFICIENT
1	Bifează trei enunțuri care se referă la timbrul muzical.	Bifează două enunțuri care se referă la timbrul muzical.	Bifează un enunț care se referă la timbrul muzical.
2	Scrie numele celor trei instrumente.	Scrie numele a două instrumente.	Scrie numele unui instrument.
3	Scrie trei enunțuri cu asemănările și deosebirile dintre două instrumente cu coarde.	Scrie două enunțuri cu asemănările și deosebirile dintre două instrumente cu coarde.	Scrie un enunț legat de două instrumente cu coarde.
4	Rezolvă corect cerința.	Scrie două enunțuri despre orchestră.	Scrie un enunț despre orchestră.
5	Rezolvă corect cerința.	Cântă un cântec cu ajutor din partea colegilor.	Cântă un cântec cu ezitări.

Gândește-te la activitatea ta de pe parcursul unității de învățare. Citește cu atenție fiecare comportament din tabelul de la pagina 95 și bifează pe caiet răspunsul care ți se potrivește cel mai bine. După completare, verifică împreună cu profesorul tău dacă ai apreciat corect.

Recapitulare finală

Sunetele și notele învățate

Învăță un cântec

Cea mai plăcută activitate în timpul liber este explorarea naturii. Petrece cât mai mult timp în natură și ascultă glasurile acestora.

Cucule, pasăre grasă

(după auz)

Potrivit

Cântec popular

1. Cu - cu - le, pa - să - re gra - să, Cuc! Cu - cu! Ce tot cânti la
 2. Ori ți-e foa - me, ori ți-e se - te, Cuc! Ori ți-e dor de
 3. Nici mi-e foa - me, nici mi-e se - te, Cuc! Nici mi-e dor de

noi pe ca - să, Cu - cu - lea - nă, lu - go - ja - nă, Cuc! Cu - cu!
 co - drul ver - de,
 co - drul ver - de,

Exersează

- Identifică pe portativ notele din fragmentul colorat și intonează-le.
- Răspunde la următoarele întrebări:
 - a. Care este cel mai înalt sunet intonat în acest cântec?
 - b. Care este cel mai grav sunet din cântec?
 - c. Unde sunt așezate pe portativ notele corespunzătoare acestor sunete?

Lucrăm împreună

- Formați trei grupe corespunzătoare fiecărei strofe a cântecului.
- Alegeți un solist care să interpreteze silabele *Cu-cu!*
- Creați o scenetă muzicală din care să facă parte și cântecul învățat. Amintiți-vă și alte piese care au ca personaj cucul și găsiți împreună motivul pentru care cânta cucul în cântecul învățat în această lecție. Compuneți un final fericit scenetei. Prezentati sceneta la serbare.

Învață un cântec

La operă (după auz)

Muzica și versurile: Florentina Chifu

Potrivit

1. Ca-n - tr-o po - ves - te cu prinți și pi - tici, Ne chea-mă sce - na pe
2. Han - sel și Gre - tel, Mo - ta - nu-n- căl - țat Că - nă pe sce - nă, i-am

toți, mari și mici. În - tră or - ches - tra, so - liș - tii se-a - du - nă, Hai - deți la
a - pla - u - dat. Ce - nu-șă - rea - sa po - vești o să spu - nă,

o - pe - ră, să mer-gem îm - pre - u - nă! Vrem la o - pe - ră!

Coda

Exersează

- Citește ritmic cântecul și tacează măsura.
- Intonează cântecul și marchează doimile cu triunghiul.

Din lumea muzicii

Opera Română

- Actuala clădire a Operei Române a fost construită în anul 1953 și are o capacitate de 952 de locuri.
- În parcul din fața clădirii se află statuia marelui muzician George Enescu, o sculptură în bronz realizată de Ion Jalea.
- În sala de spectacole se găsește un candelabru din cristal cu 100 de brațe.

Hora mare

Potrivit

Cântec popular

1. Joc mai mân-dru de - cât ho - ra Nu-i în ța - ra ni - mă - nui -
Ea ni-i dra - gă tu - tu - ro - ra Ea mi-i jo - cul nea - mu - lui
2. Cât e lu - mea să tră - ias - că Ho - ra scum - pă din bă - trâni
Și cu ho - ra să-n - flo - reas - că Nea - mul nos - tru de ro - mâni

Doi pași î - na - in - te și doi î - na - poi Să ju - căm ho - ra ca la noi.

- Compară cele două cântece și completează pe caiet tabelul de mai jos:

Cântecul	Măsura	Nr de timpi	Accente
----------	--------	-------------	---------

Exersează

- Urmărește prezentarea măsurilor în tabelul alăturat, apoi completează coloanele cu informațiile cerute.

Tabelul măsurilor

Măsura	Succesiunea timpilor accentuați	Tactarea măsurii

Măsura	Valoarea de notă luată ca unitate de timp	Numărul de timpi	Numărul de accente	Succesiunea timpilor accentuați
Măsura				
Măsura				
Măsura				

- Gândește-te la activitatea ta de pe parcursul unității de învățare. Citește cu atenție fiecare comportament din tabelul de mai jos și bifează pe caiet răspunsul care ți se potrivește cel mai bine. După completare, verifică împreună cu profesorul tău dacă ai apreciat corect.

Fișa de autoevaluare a elevului

Comportamentul	Niciodată	Uneori	Deseori	Întotdeauna
Am dovedit interes în învățare				
Am urmat instrucțiunile				
Am lucrat individual				
Am cerut ajutor când am avut nevoie				
Când am greșit, am vrut să aflu cum pot să corectez				
Am participat activ la activități				
Am dus activitățile până la capăt				
Mi-am spus părerea				
Am cooperat cu ceilalți în activitățile de grup				

Evaluare

1. Scrie, pe caiet, literele din dreptul enunțurilor în care cuvintele subliniate desemnează termeni muzicali:

- Am cumpărat un timbru pentru o scrisoare.
- Când am ajuns acasă, m-am trezit fără cheie.
- Am făcut mai întâi exerciții de emisie a sunetelor.
- Cântecul era scris în cheia sol.
- Exercițiul de la sol a fost pe muzică românească.
- Vocea lui Tudor are un timbru plăcut.
- Compoziția începea și se termina cu sol.
- Emisia de carbon pune în pericol sănătatea planetei.

Model de rezolvare: scriu pe caiet litera **d**.

2. Completează măsurile cu duratele corespunzătoare pentru a forma măsuri de patru pătrimi.

3. Scrie numele instrumentelor de mai jos.

a.

b. corn

c.

d.

e. violă

4. Scrie pe caiet, pe un portativ, notele sol, do¹, mi¹, sol¹, do², mi², do².

5. Intonează un cântec preferat învățat la orele de Muzică și mișcare și acompaniază-te cu un instrument.

ITEM	FOARTE BINE	BINE	SUFICIENT
1	Scrie trei răspunsuri corecte.	Scrie două răspunsuri corecte.	Scrie un răspuns corect.
2	Completează corect cele șase măsuri.	Completează corect patru măsuri.	Completează corect două măsuri.
3	Scrie numele celor trei instrumente.	Scrie numele a două instrumente.	Scrie numele unui instrument.
4	Scrie cele șase note.	Scrie patru note.	Scrie două note.
5	Intonează cântecul și se acompaniază cu un instrument.	Intonează cântecul cu mici ezitări și se acompaniază cu instrumentul.	Intonează cântecul cu ajutorul colegilor.

Manualul este prezentat
în variantă tipărită
și în variantă digitală.
Varianta digitală are un
conținut similar celei tipărite.

În plus, cuprinde o serie de
activități multimedia interactive
de învățare (exerciții interactive,
jocuri educaționale, animații,
filme, simulări).

Tradiție din 1989

 www.litera.ro

ISBN 978-606-33-7681-8

LITERA